

42
21.06.2023

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»

ФАКУЛЬТЕТ БІЗНЕСУ ТА СФЕРИ ОБСЛУГОВУВАННЯ

КАФЕДРА МЕНЕДЖМЕНТУ, БІЗНЕСУ ТА МАРКЕТИНГОВИХ
ТЕХНОЛОГІЙ

Паулкіна Анастасія Олегівна
(студентка групи ПВ-4)

БАКАЛАВРСЬКА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

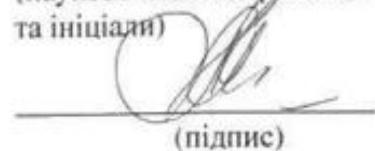
ЕФЕКТИВНІСТЬ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА
ТА ШЛЯХИ ЇЇ ПІДВИЩЕННЯ

(представлена на здобуття ступеня вищої освіти «бакалавр»
галузі знань 07 «Управління та адміністрування» спеціальності
076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»)

Допущено до захисту
протокол № 4
від 24.05.2023
зав. кафедри менеджменту, бізнесу
та маркетингових технологій
д.е.н., проф. Остапчук Т.П.

Керівник роботи:
к.е.н. Царук І. М.
(наукове звання, прізвище
та ініціали)

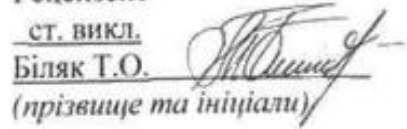

(підпис)

Рецензент

ст. викл.

Біляк Т.О.

(прізвище та ініціали)

(підпис)

Житомир, 2023

Анотація

Паулкіна А.О. Ефективність господарської діяльності підприємства та шляхи її підвищення Колективного «МСНП». – Рукопис.

Бакалаврська кваліфікаційна робота представлена на здобуття ступеня вищої освіти «бакалавр», галузі знань 07 «Управління та адміністрування» спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність». – Державний університет «Житомирська політехніка», Житомир, 2023.

У бакалаврській кваліфікаційній роботі розглянуто особливості ефективності господарської діяльності підприємства та шляхи її підвищення

Ключові слова: ефективність, господарська діяльність, підвищення якості виробництва.

Annotation

Paulkina A.O. The efficiency of the economic activity of the enterprise and the ways of its improvement of the Collective "MSNP". - Manuscript.

The bachelor's qualification work is submitted for obtaining the degree higher education "bachelor", field of knowledge 07 "Management and administration" specialty 076 "Entrepreneurship, trade and exchange activity". – Zhytomyr Polytechnic State University, Zhytomyr, 2023.

The bachelor's qualification paper examines the peculiarities of the efficiency of the enterprise's economic activity and the ways of its improvement

Key words: efficiency, economic activity, improvement of production quality.

ЗМІСТ

ВСТУП	4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ЕФЕКТИВНОСТІ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА	8
1.1 Поняття та сутність поняття «ефективність господарської діяльності підприємства»	8
1.2 Класифікація факторів, які впливають на ефективність господарської діяльності підприємства	17
1.3 Методологічні аспекти оцінки ефективності господарської діяльності підприємства	24
Висновки до розділу 1	35
РОЗДІЛ 2. АНАЛІТИЧНА ОЦІНКА СТАНУ ТА НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ КОМПАНІЇ КОЛЕКТИВНЕ «МІЖГОСПОДАРСЬКЕ СОРТОНАСІННИЦЬКЕ ПІДПРИЄМСТВО»	36
2.1 Організаційно-економічна характеристика підприємства	36
2.2 Аналіз фінансово-економічного стану підприємства	41
2.3 Оцінка ефективності господарської діяльності підприємства	53
2.4 Шляхи підвищення ефективності діяльності підприємства	61
Висновки до розділу 2	66
ВИСНОВКИ	68
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	70
ДОДАТКИ	78

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. На сучасному етапі розвитку підприємств зумовлена тим, що підвищення ефективності господарської діяльності підприємств аграрно-промислового комплексу (АПК) України являється одним із пріоритетних завдань національної економіки, яке визначає потребу формування та обґрунтування організаційно-економічного механізму забезпечення підвищення ефективності діяльності аграрних підприємств. Це пов'язано з тим, що продукція сільського господарства є ресурсною складовою виробництва у різних галузях національного господарства, а у харчовій промисловості – її основою. Від ступеня насичення ринку продовольчими товарами сільськогосподарської переробки, їхньої якості та ціни (доступності) залежить забезпечення населення продуктами харчування, що в свою чергу є однією з основних задач виробництва. Аналіз наукової літератури вказує на значний інтерес щодо проблематики підвищення ефективності діяльності підприємства.

Дослідженням даної проблематики займалися наступні вітчизняні та закордонні науковці: Баглаєва Н.С. та Суховєєва Ю.А. [2], Кузочкіна Я.О. [11], Макаренко С.М., Данько В.В. та Олійник Н.М. [13], Момот О.І. та Демченко А.О. [19], Навольська Н.В. [21], Олексів І.Б. [22], Перерва П.Г. і Кравчук А.В. [26] та інші.

Баглаєва Н.С. та Суховєєва Ю.А. [2], Момот О.І. та Демченко А.О. [19], Перерва П.Г. і Кравчук А.В. [26] дослідили теоретичну сутність поняття економічна ефективність господарської діяльності підприємства.

Кузочкіна Я.О. [11] досліджувала підвищення ефективності господарської діяльності підприємства за рахунок удосконалення асортиментної політики.

Макаренко С.М., Данько В.В. та Олійник Н.М. у своїй роботі [13] провели аналіз сучасних методичних підходів щодо загального оцінювання ефективності управління підприємством.

Навольська Н.В. [21] дослідила теоретичні аспекти забезпечення економічної ефективності господарської діяльності підприємств.

Олексів І.Б. [22] у своїх дослідженнях розглянув практичні аспекти аналізу ефективності господарської діяльності підприємства на засадах узгодженості інтересів груп економічного впливу.

Незважаючи на велику кількість праць, присвячених даному аспекту, й сьогодні залишається малодослідженим виявлення та економічне обґрунтування напрямів підвищення ефективності господарської діяльності аграрних підприємств, визначення позитивних і негативних тенденцій розвитку сільського господарства.

Метою випускної кваліфікаційної роботи є обґрунтування практичних рекомендацій щодо підвищення ефективності господарської діяльності Колективного «МСНП».

Для досягнення мети дослідження було поставлено та вирішено такі **завдання**:

- досліджено теоретичну сутність ефективності господарської діяльності підприємства та розглянуто її видову класифікацію;
- виявлено фактори впливу на ефективність господарської діяльності підприємства;
- розглянуто методи та показники оцінювання ефективності господарської діяльності підприємства;
- досліджено господарсько-правові засади функціонування та загальну характеристику Колективного «МСНП»;
- проаналізовано фінансово-економічний стан Колективного «МСНП»;
- проведено аналіз диференційованих та узагальнюючих показників ефективності господарської діяльності Колективного «МСНП»;
- визначено кореляційно-регресійну залежність рентабельності аграрного підприємства Колективне «МСНП» від факторів, що на неї

впливають;

- визначено перспективні напрямки та заходи підвищення ефективності господарської діяльності Колективного «МСНП»;
- обґрунтовано витрати на придбання та впровадження у роботу комбайну томатозбирального самохідного «Antares MC 45» на Колективному «МСНП»;
- обґрунтовано доцільність впровадження інноваційних технологій;
- проведено оцінку соціально-економічної ефективності господарської діяльності компанії.

Об'єктом дослідження є процес підвищення економічної ефективності господарської діяльності підприємства.

Предметом дослідження є сукупність теоретичних, методичних і практичних підходів до обґрунтування напрямів підвищення ефективності господарської діяльності Колективного «МСНП».

Для вирішення поставлених завдань було використано такі **методи дослідження**: діалектичний метод пізнання – для постановки проблеми дослідження, вивчення та деталізації об'єкта дослідження; абстрактно-логічний підхід – для теоретичного узагальнення результатів дослідження та формування на їх основі висновків; економіко-статистичний метод – для виявлення основних тенденцій розвитку та ефективності господарської діяльності підприємства; графоаналітичний метод – для надання наочності матеріалу та схематичності зображення низки теоретичних та практичних положень роботи; метод економіко-математичного моделювання у вигляді рівняння регресії – для визначення залежності рентабельності підприємства від факторів, що на неї впливають.

Практичне значення одержаних результатів полягає у розробці та економічному обґрунтуванні пропозицій щодо підвищення ефективності господарської діяльності підприємства, а також придбання та впровадження інноваційних технологій.

В інформаційну базу дослідження входять нормативно-правові акти, наукові статті вітчизняних та зарубіжних авторів, а також зібрані офіційні аналітичні та статистичні дані, та фінансова звітність Колективного «МСНП».

Структура та обсяг випускної кваліфікаційної роботи. Кваліфікаційна робота складається зі вступу, двох розділів до кожного з яких є висновки, список використаних джерел та додатки. Загальний обсяг роботи виглядає наступним чином: загальна кількість сторінок 80; список використаних джерел включає 67 найменування; використано 1 додаток.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ЕФЕКТИВНОСТІ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

1.1 Поняття та сутність поняття «ефективність господарської діяльності підприємства»

Поняття «ефективність» відноситься до найбільш дискусійної і водночас найбільш вживаної економічної категорії при оцінці процесу управління деякими суб'єктами економічних відносин. Крім того, варто зазначити, що розуміння терміну «ефективність» змінювалося з часом і має довгу та складну історію розвитку.

У науковій літературі прийнято розрізняти два основних методи визначення ефективності. Перший підхід розкриває поняття «ефективність» у значенні результативності, тобто відповідає на такі питання:

- що було досягнуто і якою ціною;
- скільки і які ресурси було витрачено для досягнення отриманих результатів.

Цей підхід трактує поняття «ефективність» як відношення результатів до витрат, тобто за допомогою критерію «витрати-результат». Однак виникає питання: чи досяжні отримані результати?

Існування вищезазначених проблем призвело до існування другого методу, який полягає в поясненні ефективності з точки зору досягнення цілей, і його мірою є «результати».

Історично найпершим способом пояснити термін «ефективність» було дослідження значення «ефективності» Вільямом Петті та Франсуа Кіне, представниками фізіократів і класичної економіки в 17 столітті. Концепція «ефективності» отримала подальший розвиток у працях Давида Рікардо, який визначив її як «відношення отриманих результатів до певного виду витрат» [28, с. 223], відтоді термін набув статусу самостійної економічної категорії.

Неокласична школа, яка прийшла на зміну класичній економічній школі кінця XIX ст., також приділяла увагу поняттю «ефективність», яке характеризувалося дієвістю. Так, Вільфредо Паретто та Йозеф Шумпетер розуміють зв'язок між витратами та результатами через ефективність [41, р. 116].

С. Брю вказував, що проблема ефективності охоплює систему «витрати-випуск», тобто відображає зв'язок між одиничною кількістю кінцевого ресурсу, який використовується в процесі виробництва, і кінцевою кількістю необхідного продукту, чим більше значення це означає, що ефективність покращена, і чим менше значення, тим нижче індекс [15, с.40].

Для більшості зарубіжних вчених властиво розглядати слово «ефективність» з точки зору ефективності. Однак одні автори розглядають його як внутрішній параметр функціонування бізнесу, а інші – як зовнішнє поняття, пов'язане з ринком ресурсів, продуктів тощо. На думку М. Альберта та Ф. Хедоурі, ефективність слід розглядати як внутрішній параметр функціонування бізнесу, що характеризується співвідношенням між обсягом виробництва та ресурсами, необхідними для його виробництва [17 с.233]. У той час Х. Лібенштейн [44, р. 392], С. Фішер, Р. Дорнбуш і Р. Шмаленці [35, р. 176] оцінювали валідність як

«Розглянемо зовнішню концепцію розподілу ресурсів.» Так, американський економіст Х. Лібенштейн запропонував концепцію ефективності діяльності підприємства, яка отримала назву «Ефективність Х в економіці». Економічна діяльність фірми вважається Х ефективною, якщо вона виробляє (досягає) максимально можливого випуску, використовуючи наявні ресурси та найкращу доступну технологію.

Прихильники другого підходу, основи якого були закладені наприкінці XIX ст. У новій галузі соціологічних досліджень праксеології, яка вивчає людську діяльність, особливо з точки зору її ефективності та має найбільше відношення до успіху, розглядає «ефективність» з точки зору досягнення

цілей. Основними критеріями ефективної діяльності Я. Зеленевський вважав ефективність (відношення результатів до цілей), рентабельність (відношення результатів до потреб) та економічність (відношення результатів до витрат), а пізніше ввів «міри ефективності» як «співвідношення сумарної вартості фактичних результатів діяльності до очікуваної сумарної вартості відповідних цілей» [9, С. 122].

Пояснення досліджуваних категорій можна знайти з часом у багатьох працях зарубіжних авторів. Тому Пітер Друкер вважає, що «ефективність – це результат реалізації певних процесів, завдань, функцій, цілей, а ефективність – результат правильності цих дій», однак ці два поняття є однаково важливими [8, с. . 128].

Видатний внесок у розвиток теорії ефективності зробили радянські вчені. У період індустріалізації проблема підвищення темпів економічного зростання була надзвичайно гострою, тому більшість вчених вважали ефективність сенсом результативності. Наприклад, радянський економіст Т. С. Хачатуров визначав категорію «ефективність» як «відношення економічного або соціального ефекту до витрат, необхідних для його досягнення» [36, С. 22].

Перехід економіки моєї країни на ринкові відносини викликає необхідність переосмислення принципів і методів визначення економічної ефективності.

Таким чином, категорія «ефективність» є однією з найбільш повних і важливих категорій в економіці. Економісти по-різному трактують цю категорію. Для обґрунтування наших поглядів на сутність поняття «ефективність» вважаємо за необхідне провести комплексний аналіз існуючих способів визначення поняття «ефективність».

У таблиці 1.1 Аналіз теоретичних підходів до пояснення категорій «Ефективність» і «економічна ефективність».

Таблиця 1.1 – Визначення категорій «ефективність» та «економічна

ефективність» у трактуванні різних авторів

Автор	Визначення поняття
Андрійчук В. Г.	Ефективність - це економічна категорія, яка відображає зв'язок між отриманими результатами та ресурсами, витраченими на досягнення цих результатів. При вимірюванні ефективності ресурси можуть бути представлені в певній кількості за їх первісною вартістю, або у формі виробництва. частина вартості [1, с. 160]
Баглаєва Н. С., Суховерхова Ю. А.	Економічна ефективність – це відношення результатів виробництва до ресурсів, де отримано вартісний показник ефективності виробництва [2, с. 98]
Момот О. І., Демченко А. О.	Ефективність – показник розвитку. Вона є його найважливішою мотивацією. Як категорія «ефективність» має два аспекти – якісний і кількісний. Якісна сторона відображає її теоретичний зміст, характер категорії. Кількісно розкриває функцію закону економії часу, тобто відображає економію часу в масштабах усього народного господарства і кожного регіону на досягнення суспільних виробничих цілей у всьому відтворювальному процесі і на кожному його етапі. , промисловість, економічні суб'єкти [19, с. 208]
Навольська Н. В.	Економічний зміст економічної ефективності полягає в позитивному результаті (ефекті) від збільшення сукупних затрат праці на одиницю продукції. Категорія «ефективність» на рівні фірми описує співвідношення між вартістю результатів, отриманих її діяльністю, та кількістю ресурсів, вкладених або витрачених у виробництво [21, с. 266]
Перерва П. Г., Кравчук А. В.	«Ефективність» — комплексний показник позитивної економічної діяльності, що характеризується оптимальним співвідношенням отриманих ефектів або результатів до витрачених ресурсів, спрямованих на досягнення поставлених цілей. [26, с. 140]
Полегенька М. А.	«Ефективність» – економічна категорія, що відображає здатність підприємства досягати поставленої мети, характеризується максимально оптимальним співвідношенням споживаних компонентів до діючих з урахуванням взаємодії внутрішніх і зовнішніх факторів виробництва. [27, с. 73]

Савицька О. М., Салабай В. О.	Ефективність — це оцінка та порівняння результатів діяльності підприємства з обсягом витрачених ресурсів. Цей показник показує не лише результат, але й те, як його було досягнуто. Тому при розрахунку використовуються відповідні показники, які розраховуються на основі результатів і витрат в процесі діяльності підприємства [30]
Стукан Т. М.	«Ефективність» — це поняття, яке можна визначити по-різному, воно безпосередньо залежить від якості управління ресурсами та витратами, відображаючи співвідношення між отриманими вигодами та витратами на реалізацію цих вигод. Економічна ефективність відображає ступінь реалізації виробничих відносин на кожній стадії виробництва та є ключовим фактором, що відображає економічну безпеку та конкурентоспроможність підприємств. [33, с. 119]
Череп А. В., Стрілець Є. М.	Економічна ефективність — максимальна вигода, яку можна отримати при мінімальних витратах у процесі господарської діяльності з урахуванням додаткових умов, що виникають при визначенні ефективності відповідних економічних заходів. Економічні заходи стосуються впровадження нової продукції, підписання контрактів з постачальниками та покупцями, придбання або оновлення нового обладнання, збільшення виробництва тощо. [39]
Чучук Ю. В.	Поняття економічної ефективності є похідним від поняття економічного ефекту, який відображає абсолютну величину отриманих економічних результатів. Економічна ефективність визначається відношенням економічного ефекту до деяких витрат або ресурсів, витрачених на його досягнення [40]
Ярославський А. О.	Під ефективністю слід розуміти комплексну економічну категорію, що відображає трудові відносини з точки зору економії сукупних витрат фізичної та живої праці для досягнення позитивного кінцевого результату. [43, с. 174]

Джерело: складено автором на основі [1; 2; 19; 21; 26; 27; 30; 33; 39; 40; 43]

У сучасній літературі вчені не дають єдиного пояснення слова

«Ефективність», хоча для оцінки економічної ефективності важливо розуміти, що це за поняття. Складність визначення економічної сутності визначення «ефективність» полягає в різному рівні об'єктів дослідження та глибині теоретичних досліджень.

Поділяючи погляди відомих наукових авторів щодо іманентної природи категорії «ефективність», а також виходячи з узагальнення методу визначення ефективності, наведемо власні погляди на цю категорію: ефективність – це досягнення результатів діяльності. Виробнича діяльність підприємств і витрати на забезпечення цих результатів найбільш вигідні.

Оскільки категорія «ефективність» є більш складним терміном, з ним нерозривно пов'язана «ефективність діяльності підприємства», тому необхідно далі об'єктивно розглянути поняття та категорію останнього.

У таблиці 1.2 проаналізовано теоретичний підхід до трактування категорії «Ефективність діяльності фірми».

Таблиця 1.2 – Визначення категорії «ефективність діяльності підприємства» у трактуванні різних авторів

Автор	Визначення поняття
Баглаєва Н. С., Суховаєєва Ю. А.	Економічна ефективність підприємства — вид економічної ефективності, що відображає ступінь використання підприємствами ресурсів і засобів. [2, с. 100]
Друкер П.	Ефективність діяльності підприємства оцінюється за показниками прибутку та рентабельності [8, с. 131]
Навольська Н. В.	Економічна ефективність підприємства відображає здатність основного складу підприємства найкращим чином задовольняти попит ринку за рахунок раціонального використання ресурсів. [21, с. 271]
Паламаренко Я. В.	Ефективність виробництва підприємства — комплексне поняття, яке відображає кінцевий результат використання ресурсів за певний період часу, головною ознакою якого може бути те, що виробничо-господарська діяльність підприємства потребує досягнення поставлених цілей з найменшими витратами ресурсів. Витрати громадської праці або часу [25]

Полегенька М. А.	Сутність економічної ефективності підприємства полягає в намаганні істотно збільшити виробництво продукції на одиницю використаних ресурсів, тому ефективність доцільно розглядати як поняття, що характеризує позитивну динаміку розвитку суб'єкта господарювання, а ефективність – як певну процес [27, с. 73]
Савицька О. М., Салабай В. О.	Ефективність фінансово-господарської діяльності підприємства є комплексним показником ефективності використання трудових і виробничих матеріальних ресурсів. [30]
Стукан Т. М.	Ефективність діяльності підприємства – це реалізація стратегічного прибутку на кожному етапі розвитку підприємства, забезпечення фінансової стійкості та платоспроможності, оптимального співвідношення прибутковості та ризику. [33, с. 119]
Хачатуров Т. С.	Ефективність підприємства визначається виконанням встановлених виробничих планів і собівартості, і без урахування ефективності понесених витрат неможливо стимулювати розвиток нових виробничих потужностей. [36, с. 23]
Чучук Ю. В.	Економічна ефективність підприємства — вид економічної ефективності, що відображає ступінь використання підприємствами ресурсів і засобів. [40]
Ярославський А. О.	Економічна ефективність бізнесу - це результат фінансово-господарської діяльності суб'єкта господарювання, який покриває всі витрати на її здійснення та містить чистий прибуток, що залишається на розвиток бізнесу. [43, с. 175]

Джерело: складено автором на основі [2; 8; 21; 25; 27; 30; 33; 36; 40; 43]

Сьогодні в середовищі науковців і практиків поняття «ефективність підприємства» не має єдиного визначення, оскільки воно характеризується з різних позицій з урахуванням багатьох факторів.

Слід зазначити, що на сьогодні немає чітких меж між поняттями «ефективність», «економічна ефективність» та «ефективність підприємницької діяльності», оскільки при визначенні вищезазначених категорій автори, як правило, не повністю розкривають сутність методу. Враховуючи той факт, що термін «ефективність» є поліморфним, важливо розрізняти відповідні види цього поняття за різними характеристиками, кожна з яких має певне значення для системи, в якій працює бізнес. У таблиці подано загальний підхід до типів ефективності підприємств (класифікованих за різними ознаками). 1.3.

Таблиця 1.3 – Класифікація видів ефективності діяльності підприємства

Класифікаційна ознака	Види ефективності
1	2
Залежно від виду використаних ресурсів або витрат (за підходами до розрахунку)	- ресурсна; - витратна; - змішана (витратно-ресурсна).
Залежно від сфери застосування ефективності	- економічна; - соціальна; - екологічна; - технологічна; - організаційна; - правова; - психологічна; - політична; - етична.
Залежно від мети	- споживча (або ціннісна); - результативна; - витратна.
Залежно від виду витрачених ресурсів	- ефективність використання трудових ресурсів підприємства; - ефективність використання капіталу; - ефективність використання основних виробничих фондів; - ефективність використання оборотних коштів підприємства; - ефективність використання матеріальних ресурсів.
Залежно від взаємодії системи з зовнішнім середовищем	- внутрішня; - зовнішня.
З погляду часу	- статична; - динамічна.
За ступенем збільшення ефекту	- первинна; - мультиплікаційна; - синергічна.
Залежно від виду діяльності підприємства	- ефективність операційної діяльності; - ефективність інвестиційної діяльності; - ефективність фінансової діяльності.
Залежно від виду результатів та методу формування показників ефективності	- кінцева; - проміжна; - змішана.

Залежно від структури організації виробництва	- ефективність робочого місця; - ефективність виробничого підрозділу (дільниці, цеху, виробництва); - ефективність підприємства в цілому.
За наслідками	- економічна; - соціальна; - соціально-економічна.
За рівнем управління	- ефективність підприємства; - ефективність регіону; - ефективність народного господарства в цілому.
За місцем одержання ефекту	- локальна (комерційна); - народногосподарська.
За метою визначення (за методом розрахунку)	- абсолютна (загальна); - порівняльна.
Залежно від організаційного рівня управління	- індивідуальна; - групова; - організаційна.

Джерело: складено автором на основі [2, с. 99; 7; 27, с. 72; 30; 33, с. 117; 39; 43, с.174]

Нині в науковій літературі існує понад 20 класифікацій працездатності за індивідуальними особливостями. Дана класифікація типу ефективності характеризує ефективність діяльності фірми в різних аспектах, за різними ознаками. Кожен вид ефективності передбачає специфічні характеристики ефективності бізнесу. Тому для проведення комплексного соціально-економічного аналізу та обґрунтування бізнес-рішень рекомендується розглядати всі види ефективності, оскільки це може значно підвищити ефективність бізнесу.

Якщо детально проаналізувати класифікацію видів ефективності, то можна зробити висновок, що кожен вид ефективності має економічні, соціальні чи соціально-економічні характеристики. Ця класифікація є загальною і є основою для всіх інших видів класифікації.

У контексті визначення основних видів ефективності розглянемо їх поділ на:

- ресурсоефективність (ефективне використання виробничих ресурсів: основних виробничих фондів та оборотних коштів);

- економічність (ефективність поточних витрат виробництва);
- економічна ефективність використання ресурсів (ефективність використання повного набору виробничих витрат).

Таким чином, проведене гносеологічне та онтологічне дослідження доводить наявність різних уявлень про природу поняття «ефективність», що зумовлено різними теоретичними позиціями авторів та виокремленням певного аспекту з вирішення загальної проблеми.

Вважаємо за необхідне зазначити, що кожна з наведених вище класифікацій видів і форм ефективності є змістовною, оскільки вона систематизована за певними ознаками, які дозволяють характеризувати ефективність з різних точок зору.

1.2 Класифікація факторів, які впливають на ефективність господарської діяльності підприємства

Рівень економічної вигоди підприємств залежить від багатьох факторів. Тому для практичного застосування у сфері управління ефективністю підприємницької діяльності важливою стає класифікація факторів зростання за різними ознаками. Тому Т. М. Стукан [33, С. 118] та А. О. Ярославський [43, С. [175] зазначають, що пропонується класифікувати фактори, що впливають на економічну ефективність фірм, за такими ознаками (рис. 1.1):

- за основним напрямом розвитку і вдосконалення виробництва (за напрямом формування);
- джерела підвищення ефективності (за ресурсами та витратами);
- за сферою застосування (за рівнем управління).

Наступна класифікаційна ознака факторів впливу – за джерелом підвищення ефективності (за ресурсами та витратами) – дає можливість досягти продуктивного підвищення ефективності процесу забезпечує загальний розвиток підприємства.

Відповідно до сфери застосування (відповідно до рівня управління), вплив факторів на економічні вигоди підприємств в основному призводить до аналізу макроекономічного (національна економіка), міжвідомчого (макроструктура), підгалузевого, регіонального та мікроекономічного аналізу фактори.

Класифікація факторів, що впливають на економічну ефективність суб'єкта господарювання, дає змогу кожному суб'єкту господарювання оцінити власну діяльність шляхом проведення досліджень та досліджень на основі ключових характеристик, щоб визначити, наскільки бізнес працює прибутково чи збитково.

Основною метою підвищення економічної ефективності підприємства є раціональне використання його виробничого потенціалу, мінімізація різноманітних втрат, економія витрат і ресурсів.

У своїй роботі І. В. Левченко та Н. М. Олійник [12, С. 54] зазначають, що активне використання факторів впливу для підвищення ефективності діяльності підприємств передбачає реалізацію комплексу конкретних заходів, зміст яких характеризує основні (визначальні) події в виробництво та вдосконалення діяльності підприємств (рис. 1.2).

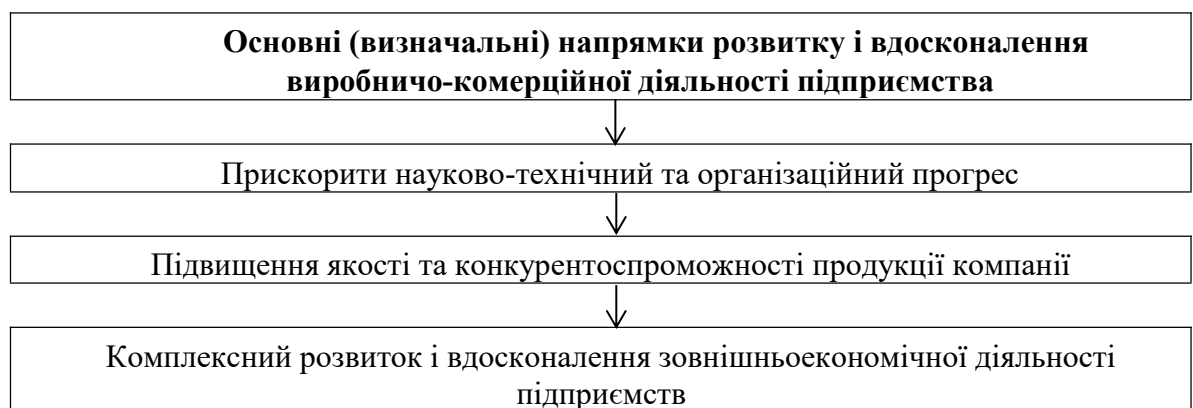

Рисунок 1.2 – Основні (визначальні) напрямки розвитку і вдосконалення виробничо-комерційної діяльності підприємства

Джерело: створено автором на основі [5, с. 9; 12, с. 55]

У сучасній літературі існують інші класифікації факторів, що

впливають на ефективність фірми. Отже, на думку Е. В. Чазова [38], факторами, що підвищують ефективність фірми (рівень її прибутковості), можуть бути:

- фактори, пов'язані зі збутом продукції;
- фактори, пов'язані з використанням виробничого обладнання, сировини та основних засобів;
- фактори, пов'язані з використанням трудових ресурсів.

До факторів, що впливають на ефективність діяльності підприємства, пов'язаної з продажем продукції, відносяться:

- стимулювати збут продукції підприємства (в першу чергу слід приділяти більше уваги прискоренню руху оборотних коштів, скороченню товарних запасів різних підприємств, досягненню якнайшвидшого просування продукції від виробника до споживача);
- ефективна цінова політика бізнесу для розмежування різних категорій споживачів;
- суворо дотримуватись укладеного договору поставки продукції;
- удосконалювати рекламні кампанії щодо продукції компанії та підвищувати ефективність окремих рекламних заходів;
- підвищення цін на продукцію за умови підвищення якості продукції.

Фактори, що впливають на ефективність господарської діяльності, пов'язані з використанням виробничого обладнання, сировини і матеріалів, основних фондів, включають:

- збільшення обсягів виробництва за рахунок кращого використання наявних виробничих потужностей підприємства;
- зниження собівартості продукції за рахунок підвищення продуктивності праці, раціонального використання сировини, матеріалів, електроенергії, палива, обладнання та ін.;
- використання на підприємстві найсучасніших механізованих і автоматизованих методів виробництва;

- розблокування зайвого та невстановленого обладнання шляхом продажу чи оренди;

- впровадження досягнень науки і техніки на підприємствах, що сприяє підвищенню продуктивності праці.

Фактори, що впливають на ефективність бізнесу, пов'язані з використанням трудових ресурсів, включають:

- проведення масштабної та ефективної корпоративної політики у сфері навчання та розвитку персоналу, що є особливою формою капітальних вкладень;

- здійснення на підприємствах заходів, спрямованих на поліпшення соціально-психологічного клімату на виробництві працівників.

За спрямованістю дії всі фактори, що впливають на економічну ефективність діяльності підприємств, можна розділити на дві категорії – позитивні фактори та негативні фактори. Ці фактори є позитивними і їх вплив покращує показники діяльності підприємства, а негативні – навпаки [43, с. 175].

Усі фактори, що впливають на економічну ефективність підприємства, можна розділити на внутрішні фактори та зовнішні фактори залежно від місця їх виникнення. Внутрішні фактори (тобто внутрішнє середовище підприємства) залежать від організаційної форми управління підприємством. Від діяльності самого підприємства (пов'язаної з технічними, управлінськими та кадровими характеристиками), отже, підприємство саме їх виробляє, зовнішні чинники характеризують вплив середовища на підприємство, пов'язане з підприємством, вплив законодавства, зміни соціальної, національна економічна політика тощо (таб. 1.4).

Табл. 1.4 Фактори впливу на ефективність діяльності підприємства залежно від місця виникнення

Зовнішні	Внутрішні
Державна та соціальна політика (діяльність владних структур, державне втручання,	«Тверді» чинники – фактори, які піддаються вимірюванню та мають фізичні

законодавство, економічне регулювання, фінансові інструменти та монетарні, економічні, науково-технічні та екологічні фактори)	параметри (технології виробництва ,устаткування матеріали тощо)
Інституційні механізми (дослідницькі та навчальні центри, інститути, асоціації)	«М'які» чинники – фактори, які піддаються вимірюванню та мають фізичних параметрів, тобто ті фактори, які не можна фізично відчувати, але вони мають істотне значення для економічного управління діяльністю підприємства (система управління, методи роботи, стиль управління тощо)
Інфраструктура (комерційні банки, інноваційні фонди, біржі, інформаційні мережі, торгівля, транспорт)	
Структурні зміни в суспільстві та економіці (у сферах технологій, наукових досліджень, складу персоналу за освітою та кваліфікацією)	
Надзвичайні ситуації (форс-мажорні обставини, такі як стихійні лиха, пожежі, війни, фінансові кризи тощо)	

Джерело: створено та уточнено автором на основі [25; 43, с. 175-176]

Це видно з таблиці 1.4. Доцільно розрізняти внутрішні та зовнішні фактори, що впливають на ефективність фінансово-господарської діяльності фірми. Слід зазначити, що внутрішні фактори впливу особливо залежать від продуктивності праці менеджерів, загалом усієї трудової сили підприємства, і безпосередньо впливають на результати фінансово-господарської діяльності підприємства, тоді як зовнішні фактори, як правило, є некерованими силами, які впливають на прийняття рішень і дії керівників підприємства. І в кінцевому підсумку впливають на внутрішнє середовище підприємства, тобто зовнішні фактори з часом впливають на внутрішні фактори.

Поділ внутрішніх факторів на «жорсткі» і «м'які» є умовним, але широко використовується в зарубіжній практиці господарювання. Конкретні назви цих груп факторів впливу запозичені з комп'ютерної термінології, сам комп'ютер прийнято називати «твердим» товаром, а «м'який» — програмним забезпеченням. аналогія

«Жорсткі» фактори впливу відносяться до тих факторів, які мають

фізичні параметри і можуть бути виміряні, а «м'які» фактори впливу відносяться до тих факторів, які неможливо відчуті фізичними засобами, але мають значний вплив на ефективність підприємства.

Можливі напрями впровадження внутрішніх і зовнішніх чинників підвищення ефективності підприємства відрізняються ступенем дії (масштабом), характеристиками використання та контролю [4, с. 72]. Тому керівникам підприємства та суміжним фахівцям (менеджерам) важливо розуміти спектр факторів, що впливають на найважливіші внутрішні та зовнішні фактори ефективності з урахуванням різних рівнів контролю форм управління бізнесом.

Водночас зазначаємо, що обов'язок враховувати роль зовнішніх факторів не є таким суворим, як обов'язок враховувати роль внутрішніх факторів. Тому на табл. 1.5 наведено класифікацію внутрішніх факторів, які впливають на ефективність бізнесу, залежно від використовуваної системи управління.

Таблиця 1.5 – Внутрішні фактори впливу на ефективність діяльності підприємства

Маркетинговий менеджмент	Найменування та сфера застосування, випуск продукції, ринок збуту, цінова політика підприємства, заходи стимулювання збуту продукції, якість і конкурентоспроможність продукції.
Фінансовий менеджмент	Управління фінансовими ресурсами та фінансовим станом компанії (власний і позиковий капітал, основний і оборотний капітал, господарська діяльність компанії, кредиторська та дебіторська заборгованість, ліквідність і платоспроможність компанії, фінансові результати різних видів діяльності)
Операційний менеджмент	Виробнича потужність підприємства (склад основних виробничих фондів, технічний рівень і ступінь зношеності, розміщення, технологія, кадри), виробничий процес, деталі виробництва, матеріально-технічне забезпечення, організація внутрішньогосподарської роботи підприємства.

Управління персоналом	Персонал підприємства (склад персоналу, рівень підготовки та кваліфікація), система оплати праці, матеріальне та соціальне стимулювання персоналу, психологічні характеристики керівників.
Антикризовий менеджмент	Корпоративне управління в кризових ситуаціях (системи обмежень для маркетингу, фінансів, операційного менеджменту та управління персоналом для запобігання кризовим явищам або в кризових ситуаціях, зокрема шляхом відновлення платоспроможності та процедури банкрутства)
Ризик-менеджмент	Управління підприємством в невизначених умовах (маркетинг, фінанси, управління операціями, управління персоналом та інші системи обмежень для запобігання ризикам)

Кожне підприємство має постійно контролювати вплив внутрішніх факторів, розробляючи та послідовно реалізуючи власні плани підвищення ефективності своєї фінансово-господарської діяльності. Однак слід враховувати і вплив зовнішніх факторів.

У таблиці наведено різноманітні фактори, які впливають на ефективність діяльності підприємств. 1.6.

Таблиця 1.6 – Окремі фактори впливу на ефективність діяльності підприємства

Джерела підвищення ефективності	Напрямки розвитку та вдосконалення діяльності
Зростання продуктивності праці	- інноваційний розвиток; - структура виробництва; - конкурентоспроможність продукції; - планування та мотивація діяльності; - форми і методи організації діяльності
Зниження:	
- фондомісткості продукції; - трудомісткості продукції; - матеріалоемності продукції; - зарплато-місткості продукції	
Рациональне використання ресурсів	

Джерело: складено автором на основі [14, с. 76]

Отже, кількісна оцінка впливу внутрішніх факторів на технологію

виробництва й організаційне вдосконалення виявляється у зниженні трудомісткості продукції і підвищенні продуктивності праці, зниженні фондомісткості, матеріаломісткості й зарплатоємності, раціональному використанні продукції. ресурсів). Лише вміле використання всього комплексу перерахованих факторів забезпечить значне підвищення ефективності бізнесу.

Дослідження впливу факторів на економічну ефективність діяльності підприємств є одним із найважливіших методичних питань аналізу фінансово-господарської діяльності. На ефективність діяльності компанії, як правило, впливає не один фактор, а декілька факторів одночасно. Крім того, вони можуть бути взаємопов'язані та впливати на результати зовнішнього та внутрішнього середовища. Вивчення ступеня впливу окремих факторів на ефективність підприємства дає більш точні результати для аналізу та оцінки якості роботи підприємства. Тому без поглибленого вивчення цих факторів неможливо зробити обґрунтовані висновки про результати діяльності суб'єктів господарювання та визначити резерви та напрями підвищення ефективності господарської діяльності.

1.3 Методологічні аспекти оцінки ефективності господарської діяльності підприємства

На сьогоднішній день вдала оцінка економічної ефективності підприємства має не тільки першорядне значення для прийняття управлінських рішень, але й для максимізації прибутку та забезпечення стійкого становища підприємства в майбутньому.

Головний зміст поняття "ефективність господарської діяльності" передбачає досягнення підприємством комплексної результативності основних організаційно-господарських цілей. В антикризовому менеджменті, ефективність або неефективність господарської діяльності можуть свідчити

як значення відповідного показника (або групи показників), так і його динаміка протягом аналізованого періоду [29, с.6].

Андрійчук В. Г. визначає ефективність господарської діяльності як результативність, що вимірюється співвідношенням між результатом і витратами (ресурсами), при чому існує багато видів ефекту та різноманітність витрат. При цьому результат господарської діяльності повинен відповідати її цілям і завданням [30, с.9].

Аналізуючи процес виробництва як взаємодію між робочою силою, засобами та предметами праці, Покропивний С. Ф. розглядає ефективність виробництва як комплексне вираження кінцевих результатів використання виробничих засобів і трудових ресурсів протягом певного періоду часу [31, с.448-449].

Савицька Г. В. вказує, що оцінка ефективності господарської діяльності сприяє «економному використанню ресурсів, виявленню і впровадженню передового досвіду, наукової організації праці, використанню новітніх технік і технологій виробництва, уникненню непотрібних витрат і дефектів у роботі» з метою виявлення потенційних можливостей для підвищення ефективності господарської діяльності підприємства нам важливо розробити стратегію виживання в конкурентній боротьбі та зміцнення ринкових позицій [33, с.16-17].

Натомість Воронін О. вважає, що підвищення економічної ефективності полягає у забезпеченні збільшення обсягів виробництва шляхом раціонального використання трудових, матеріальних і фінансових ресурсів. Показники ефективності використовуються в першу чергу для оцінки та стимулювання результатів господарської діяльності підприємств [34, с.57].

Ефективність господарської діяльності підприємства оцінюється на основі системи часткових та узагальнюючих показників. Також, часткові показники як ефективність використання основного капіталу, оборотного

капіталу та робочої сили, і формується під впливом операційної, фінансової та інвестиційної діяльності. Узагальнюючі показники ефективності господарської діяльності підприємства включають в себе показники, які охоплюють формування ресурсів та їх джерел, загального, власного і позикового капіталу, фінансового стану, прибутку, рентабельності продукції та капіталу, реалізації продукції, аналізу якості, ритмічності й асортименту виготовленої продукції (робіт, послуг) [26, с.10-12].

Рис. 1.3. Формування показників оцінки ефективності господарської діяльності підприємства

Джерело: складено автором на основі [34, с.12]

Більшість дослідників, включаючи Бутинця Ф. Ф. [37], Гадзевича О. І. [36], Мниха Є. В. [39], Чумаченка М. Г. [38], рекомендують аналізувати показники ефективності господарської діяльності, які представлені на рисунку 1.3, при оцінці фінансового стану підприємства. На підґрунті моїх досліджень, до таких показників можна віднести показники, які відображають ліквідність (платоспроможність), фінансову стійкість, ділову

активність (продуктивність, оборотність) та рентабельність (прибутковість).

Нижче наведені державні методики, які можуть бути використані як основа для створення системи показників ефективності господарської діяльності:

- 1...«Методичні рекомендації щодо проведення аналізу фінансового стану підприємства-боржника при отриманні відстрочок (розстрочок)» Державної податкової служби України, 1998 рік [43];
- 2...«Положення про порядок здійснення аналізу фінансового стану підприємств, що підлягають приватизації» Міністерства фінансів України, 2001 рік [44];
- 3... «Методичні рекомендації щодо виявлення ознак неплатоспроможності підприємства та ознак дій з приховування банкрутства, фіктивного банкрутства чи доведення до банкрутства» Міністерства економіки України, 2006 рік [45].
- 4...«Методичні рекомендації по аналізу фінансово-господарського стану підприємств та організацій» Державної податкової служби України, 1998 рік [42];
- 5...«Методика формування небанківськими фінансовими установами резерву для покриття ризиків неповернення основного боргу за кредитами, гарантіями, поруками, придбаними цінними паперами, іншими видами заборгованості, визнаними нестандартними» Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України, 2004 рік [46];
- 6...«Порядок проведення оцінки фінансового стану бенефіціара та визначення виду забезпечення для обслуговування та погашення позики, наданої за рахунок коштів міжнародних фінансових організацій» Міністерства фінансів України, 2003 рік [47];

Перейдемо до аналізу основних методичних принципів, які описані в наведених методиках оцінки фінансового стану підприємств.

Одна з методик включає аналіз фінансових результатів господарської

діяльності та фінансового стану підприємства. Вона зосереджується на основних факторах, що визначають обсяг і собівартість виробництва та реалізації продукції, а також ефективному використанні основних засобів, матеріальних та трудових ресурсів [40].

При проведенні аналізу діяльності підприємства, в першу чергу, досліджується його загальна виробнича структура, кількість та місцезнаходження окремих структурних підрозділів, включаючи допоміжні та обслуговуючі підрозділи. Також звертається увага на оптимальність їх розташування, стан будівель і споруд, основних фондів, а також оцінюються технології (за допомогою показників енергоємності та ресурсоємності), коефіцієнти використання проектної потужності та рівень рентабельності підприємства та інші відповідні фактори. Оскільки кожна галузь виробництва має свої особливості, в "Методичних рекомендаціях по аналізу фінансово-господарського стану підприємств та організацій" передбачається індивідуальний підхід до аналізу господарської діяльності підприємств різних секторів економіки [40, с.2].

Метою аналізу співвідношення темпів росту продуктивності праці та заробітної плати є систематизація соціальної сфери господарської діяльності підприємства. У методиці вказується, що перевищення темпів росту продуктивності праці порівняно з ростом середньомісячної заробітної плати є фактором зниження собівартості продукції, яка суттєво впливає на збільшення обсягів виробництва. Поміж проведенням аналізу наявності основних засобів підприємства та їх технічного рівня, оновлення, також ставиться завдання вивчення їх динаміки, складу, структури, технічного стану, а також рівня організації виробництва [40, с.4]. Особливо важливим є аналіз змін динаміки узагальнюючого показника "фондовіддача", який визначається як співвідношення обсягу товарної продукції до середньорічної вартості основних виробничих фондів.

Методика обчислення показників рентабельності підприємства

базується на розрахунку співвідношення чистого прибутку до різних показників, зокрема: виручки від реалізації (рентабельність продукції), загальної вартості майна (рентабельність майна), власного капіталу (рентабельність власного капіталу) та витрат на виробництво реалізованої продукції (рентабельність операційної діяльності). Одним з додаткових показників при оцінці рентабельності є період окупності власного капіталу, який визначається як співвідношення середнього значення власного капіталу до чистого прибутку [40, с.5].

Сутність проблеми підвищення ефективності виробництва (діяльності) полягає в тому, щоб на кожну одиницю ресурсів (витрат) – трудових, матеріальних і фінансових – досягати максимально можливого збільшення обсягу виробництва (доходу, прибутку). З цього погляду, основним макроекономічним критерієм ефективності виробництва на підприємстві стає підвищення продуктивності суспільної праці (живої і матеріалізованої). Кількісне визначення і зміст цього критерію відображаються у конкретних показниках ефективності виробничо-господарської та іншої діяльності суб'єктів господарювання [27, с. 54].

Для оцінки фінансового стану підприємства, відповідно до "Положення про порядок проведення аналізу фінансового стану підприємств, що підлягають приватизації", використовуються наступні показники (коефіцієнти), що характеризують виробничий потенціал підприємства:

- 1...Коефіцієнт зносу основних засобів відображає ступінь фізичного зносу основних засобів і обчислюється як співвідношення суми зносу основних засобів до їхньої первісної вартості.
- 2...Коефіцієнт оновлення основних засобів показує частку нових основних засобів в загальному обсязі на кінець звітного періоду і розраховується як співвідношення первісної вартості нових основних засобів до первісної вартості основних засобів, що знаходяться на балансі підприємства на кінець звітного періоду.

3...Коефіцієнт вибуття основних засобів показує частку відпущених основних засобів від загального обсягу основних засобів і обчислюється як співвідношення первісної вартості відпущених основних засобів до первісної вартості основних засобів, які перебували на балансі підприємства на початок звітного періоду.

Ці показники допомагають зрозуміти стан майнового потенціалу підприємства та динаміку змін у ньому [41, с.1-2].

Аналіз ліквідності підприємства включає розрахунок наступних показників:

- 1). Коефіцієнт покриття відображає достатність ресурсів, які можуть бути використані підприємством для погашення його поточних зобов'язань. Значення цього коефіцієнта повинно перевищувати 1 для досягнення задовільного фінансового стану.
- 2). Коефіцієнт швидкої ліквідності (також відомий як загальна ліквідність) відображає платіжні можливості підприємства здійснювати своєчасну сплату поточних зобов'язань при умові своєчасних розрахунків з дебіторами. Нормативне значення цього коефіцієнта знаходиться в діапазоні від 0,6 до 0,8.
- 3). Коефіцієнт абсолютної ліквідності вказує на ту частину зобов'язань підприємства, яку воно може негайно сплатити. Значення цього коефіцієнта повинно бути більшим за 0.

Чистий оборотний капітал розраховується як різниця між оборотними активами підприємства та його поточними зобов'язаннями. Наявність та розмір цього показника свідчать про здатність підприємства сплачувати поточні зобов'язання та розширювати свою діяльність [41, с.1-2].

Оцінка фінансової стійкості підприємства проводиться шляхом розрахунків таких показників як:

- ...коефіцієнт платоспроможності (автономії) показує питому вагу власного капіталу в загальній сумі засобів, авансованих у його діяльність. Для

задовільного фінансового стану його значення має бути більшим 0,5;

- ...коефіцієнт фінансування розраховується як співвідношення залучених та власних засобів і характеризує залежність підприємства від позикових засобів. Значення даного показника має не перевищувати 1;
- ...коефіцієнт забезпеченості власними оборотними засобами розраховується як відношення величини чистого оборотного капіталу до величини оборотних активів підприємства і показує забезпеченість підприємства власними оборотними засобами; норматив – більше 1;
- ...коефіцієнт маневреності власного капіталу показує, яка частина власного капіталу використовується для фінансування поточної діяльності, тобто вкладена в оборотні засоби, а яка – капіталізована.

Розраховується як відношення чистого оборотного капіталу до власного капіталу і має бути більше 0.

1.4 Нормативно-правове та інформаційне забезпечення управління підприємством у сфері ефективності господарської діяльності підприємства

У сучасних умовах конкурентного бізнесу нормативно-правове та інформаційне забезпечення стають ключовими складовими управління підприємством і досягнення ефективності його господарської діяльності. Все більше підприємств усвідомлюють, що ефективне управління потребує чіткого нормативного регулювання та доступу до високоякісної інформації.

Нормативно-правове забезпечення включає систему законодавчих актів, постанов, правил та стандартів, які регулюють діяльність підприємств у різних аспектах. Воно створює правову базу для проведення бізнесу, встановлює правила і норми, які підприємства повинні дотримуватися. Нормативно-правове забезпечення у сфері ефективності господарської діяльності підприємства має на меті забезпечити раціональне використання ресурсів, підвищення продуктивності праці, забезпечення конкурентоспроможності та стабільності підприємства.

Одним з важливих аспектів нормативно-правового забезпечення є фінансова легісляція. Нормативні акти в сфері фінансового управління, бухгалтерського обліку та звітності встановлюють правила формування та подання фінансової інформації. Це включає норми та принципи бухгалтерського обліку, методику фінансового аналізу, вимоги до звітності. За допомогою цих нормативів підприємства забезпечують об'єктивність, точність та порівнянність фінансової інформації, що створює основу для ефективного управління та прийняття стратегічних рішень.

Крім того, інформаційне забезпечення є не менш важливим компонентом управління підприємством у сфері ефективності господарської діяльності. Доступ до якісної та своєчасної інформації є ключовим фактором для успішного прийняття рішень і планування діяльності. Підприємства мають враховувати широкий спектр інформації, включаючи фінансові звіти, статистичні дані, ринкову інформацію, аналітичні звіти тощо. Це дозволяє керівникам отримувати повну картину про стан підприємства, його конкурентний середовище, потреби ринку і можливості для вдосконалення.

Окрім самої інформації, важливим є також її якість та доступність. Якісна інформація повинна бути достовірною, актуальною та аналітичною, що дозволяє зробити обґрунтовані висновки і прийняти вірні рішення. Крім того, інформація повинна бути доступною для всіх зацікавлених сторін, включаючи керівників підприємства, інвесторів, партнерів та державні органи. Це сприяє прозорості діяльності, підвищує довіру та створює умови для ефективного партнерства.

Нормативно-правове та інформаційне забезпечення управління підприємствами у сфері ефективності господарської діяльності підприємства базується на ряді нормативно-правових актів, законодавчих актів та конституційних статей.

Декілька з них, що безпосередньо стосуються даної теми, наведено нижче:

1...Господарський кодекс України [48]:

- ...Стаття 4. Принципи господарської діяльності, серед яких важливе значення мають раціональне використання ресурсів, конкуренція, відкритість та інші.
- ...Стаття 9. Обов'язки суб'єктів господарювання, включаючи обов'язок додержуватися вимог законодавства щодо забезпечення фінансової дисципліни та інші правила.

2...Закон України "Про акціонерні товариства":

- ...Стаття 7. Встановлює вимоги до фінансової звітності акціонерних товариств та обов'язок її регулярного подання.

3...Закон України "Про підприємництво":

- ...Стаття 12. Визначає права та обов'язки підприємців, включаючи вимоги до фінансової звітності та контролю за діяльністю підприємства.

4...Закон України "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні"[49]:

- ...Стаття 1. Визначає поняття, цілі та принципи бухгалтерського обліку, а також вимоги до складання та подання фінансової звітності.

5...Закон України "Про розкриття інформації про діяльність підприємств":

- ...Встановлює вимоги до розкриття фінансової, економічної та іншої інформації про діяльність підприємств, зокрема щодо фінансових звітів, звітності про корпоративну управління та іншої важливої інформації.

6...Закон України "Про фінансову діяльність держави та місцевих бюджетів":

- ...Встановлює правила та процедури фінансової діяльності держави та місцевих бюджетів, включаючи збір та аналіз фінансової інформації, складання бюджетів та звітності про їх виконання.

7...Закон України "Про охорону прав на промислову власність":

- ...Регулює питання щодо захисту інтелектуальної власності, включаючи патенти, авторські права та інші промислові права, що стосуються інноваційної діяльності підприємств.

8...Закон України "Про організацію обліку та звітності в Україні":

- ...Встановлює правила та процедури збору, обліку та подання статистичної інформації про діяльність підприємств, їх фінансовий стан, ефективність та інші показники, необхідні для аналізу та управління.

Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [49], прийнятий Верховною Радою України 16 липня 1999 року під номером 996-XIV, разом із внесеними змінами та доповненнями, є важливим нормативним документом, що регулює систему бухгалтерського обліку в Україні.

Ці законодавчі акти та закони допомагають забезпечувати дотримання норм та правил у сфері управління підприємствами, а також надають правову базу для формування та використання інформаційних систем, процедур та стандартів, що сприяють ефективному управлінню господарською діяльністю підприємства.

А також, нормативно-правові акти та законодавчі акти встановлюють правила та вимоги, які регулюють управління підприємствами у сфері ефективності господарської діяльності. Вони забезпечують чіткість, відповідність законодавству та регуляторній базі, а також надають основу для розробки інформаційних систем та процесів, які допомагають управляти фінансовим станом підприємства, аналізувати результати його діяльності та приймати обґрунтовані рішення для покращення ефективності.

Таким чином, можемо зробити висновок, що нормативно-правове та інформаційне забезпечення є невід'ємними елементами управління підприємством у сфері ефективності його господарської діяльності. Вони забезпечують правовий фундамент, створюють умови для раціонального використання ресурсів, забезпечують об'єктивність та точність фінансової інформації, а також надають доступ до якісної та своєчасної інформації для прийняття важливих управлінських рішень. Забезпечення цих двох компонентів стає основою успішного функціонування та розвитку підприємства в сучасному бізнес-середовищі.

Висновки до розділу 1

У даному розділі дипломної роботи були розглянуті й проаналізовані різні теоретичні та практичні підходи до визначення категорії "економічна ефективність", а також розглянуті різні види цієї категорії. Основні фактори, що впливають на економічну ефективність підприємства. Було розглянуто й обґрунтовано розбіжність між поняттями "результативність" та "ефективність". Було запропоноване власне визначення поняття "ефективність", яке визначає її як співвідношення отриманого результату до витрат. Також було зазначено, що ефективність є динамічною та комплексною організаційно-управлінською системою, яка має на меті забезпечити максимальний рівень прибутку за наявних ресурсів підприємства.

У першому розділі дослідження була викладена методологія аналізу та оцінювання основних показників ефективності діяльності компанії, а також було встановлено основні складові цієї методології.

У даній роботі було встановлено основні напрями та заходи, спрямовані на підвищення ефективності функціонування підприємства в сучасних умовах. Також було розглянуто методологічні підходи щодо формування організаційно-економічного механізму та представлено сучасні методики, що сприяють забезпеченню ефективності діяльності компанії. Для наглядного уявлення були наведені приклади організаційно-економічних механізмів управління підприємством.

РОЗДІЛ 2. АНАЛІТИЧНА ОЦІНКА СТАНУ ТА НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ КОМПАНІЇ КОЛЕКТИВНЕ «МІЖГОСПОДАРСЬКЕ СОРТОНАСІННИЦЬКЕ ПІДПРИЄМСТВО»

2.1 Організаційно-економічна характеристика підприємства

Колективне підприємство «Міжгосподарське сортонасінницьке підприємство» зареєстроване 07.02.1995 року за адресою: Житомирська область, Овруцький район, місто Овруч. На сьогодні підприємство працює вже більше ніж 28 років. Директор підприємства є єдиним підписантом документів.

КП «Міжгосподарське сортонасінницьке підприємство» створювались під час дії Закону України “Про підприємства в Україні” від 27.03.1991 р. №887-ХІІ (далі – Закон №887-ХІІ). Зазначений закон втратив чинність 01 січня 2004 року з набранням чинності Господарським кодексом України.

На сьогодні чинним законодавством не передбачається створення та державна реєстрація нових підприємств з такою організаційно-правовою формою, проте у частині першій статті 63 Господарського кодексу України одним із видів підприємств залежно від форм власності є підприємство, що діє на основі колективної власності (підприємство колективної власності).

Статутний капітал підприємства «Міжгосподарське сортонасінницьке підприємство» становить 369,9 тис. грн. Засновниками підприємства виступили декілька окремих юридичних осіб. Їх перелік наведено у таблиці 2.1.

Таблиця 2.1.

Засновники КП «Міжгосподарське сортонасінницьке підприємство»

№ з/п	Назва засновника	Внесок у статурний фонд	Відсоток
1.	СТОВ "ГЛАДКОВИЦЬКЕ	66 711.79	18.036%
2.	ТОВ "ВЕЛИКЕ ПОЛЕ "	64 458.36	17.427%
3.	ПП " ПОКАЛІВСЬКЕ "	59 584.84	16.109%
4.	ТОВ "ВЕЛИКОХАЙЧАНСЬКЕ"	40 310.12	10.898%
5.	СТОВ " ЛИСТВИНСЬКЕ "	34 264.67	9.264%
6.	СГ " НОРИНСЬКЕ "	30 143.32	8.150%
7.	СТОВ " ЧЕРЕВКІВСЬКЕ "	29 892.82	8.082%
8.	СТОВ " БОНДАРІВСЬКЕ "	27 673.65	7.482%
9.	ФГ "ЛУЧАНКІВСЬКЕ"	10 038.52	2.714%
10.	СТОВ " ПОЛІССЯ "	3 572.87	0.966%
11.	СТОВ " ЧЕРЕПИНСЬКЕ "	3 224.98	0.872%

Джерело: складено автором на основі [67]

Підприємство діє на основі цього Статуту згідно з договором, укладеним з господарськими партнерами.

Підприємство здійснює оперативний та бухгалтерський облік результатів своєї діяльності, а також веде статистичну звітність і представляє її в установленому порядку державним органам.

КП «Міжгосподарське сортонасінницьке підприємство» податкового боргу чи боргу із сплати ЕСВ.

Основним видом діяльності є 01.63 – «Після урожайна діяльність», а також на додаток до неї 46.22 «Оптова торгівля квітами та рослинами» та 47.99 «Інші види роздрібної торгівлі поза магазинами».

Колективне "Міжгосподарське сортонасінницьке підприємство" в м. Овруч має свою організаційну структуру, яка допомагає в ефективному управлінні діяльністю підприємства. Організаційна структура підприємства

визначає ієрархічні зв'язки, функціональні підрозділи та взаємозв'язки між ними. Вона забезпечує координацію дій та розподіл відповідальності між співробітниками підприємства

Основні елементи організаційної структури Колективного "Міжгосподарського сортонасінницького підприємства" в м. Овруч можуть включати наступні:

1. Вища управлінська ланка: на вершині організаційної структури знаходиться керівництво підприємства, яке займається стратегічним плануванням, прийняттям стратегічних рішень і надає загальне керівництво діяльністю підприємства.
2. Функціональні підрозділи: підприємство може мати різні функціональні підрозділи, такі як виробництво, маркетинг, фінанси, кадри, логістика тощо. Кожен підрозділ відповідає за конкретні функції та завдання в межах своєї компетенції.
3. Ланцюжок управління: управління на різних рівнях організаційної структури забезпечує координацію роботи між різними підрозділами та контролює виконання поставлених завдань і досягнення поставлених цілей.
4. Робочі групи та команди: для розв'язання конкретних завдань та проектів можуть формуватись робочі групи або команди, які складаються з представників різних функціональних підрозділів. Вони співпрацюють для досягнення конкретних цілей та виконання завдань.
5. Інформаційні потоки: в організаційній структурі передбачаються шляхи передачі інформації між різними рівнями та підрозділами. Це може включати вертикальні та горизонтальні комунікаційні лінії, які забезпечують обмін даними та інформацією між співробітниками.

Організаційна структура Колективного "Міжгосподарського сортонасінницького підприємства" в м. Овруч може бути унікальною та відповідати специфіці його діяльності. Вона допомагає забезпечити

ефективну координацію роботи, здійснення контролю та досягнення поставлених цілей підприємства.

Колективне «МСНП» займається рядом основних напрямів діяльності, спрямованих на забезпечення якісного та ефективного постачання насіння різних культур для аграрного сектора. Основними напрямками діяльності підприємства можуть бути:

- 1) Виробництво та зберігання насіння: Підприємство здійснює вирощування, відбір та підготовку насіння різних культурних рослин, забезпечуючи його високу якість та відповідність стандартам. Також підприємство забезпечує належне зберігання насіння для подальшого використання.
- 2) Послуги з насінництва: Підприємство надає послуги з насінництва, включаючи розробку та впровадження технологій вирощування насіння, консультації з питань вибору сортів та оптимальних методів вирощування.
- 3) Сортовивчення та селекція: Колективне сортонасінницьке підприємство може займатись сортовивченням, оцінкою та селекцією нових сортів рослин з метою поліпшення їх якості, врожайності та стійкості до шкідників та хвороб.
- 4) Інноваційні дослідження: Підприємство може залучати наукові та дослідницькі установи для проведення інноваційних досліджень у галузі насінництва, спрямованих на вдосконалення технологій вирощування, зберігання та якості насіння.
- 5) Постачання насіння аграрним підприємствам: Колективне сортонасінницьке підприємство забезпечує постачання насіння різних культур сільськогосподарським підприємствам, допомагаючи їм вибрати оптимальні сорти та забезпечуючи достатню кількість насіння для посіву.
- 6) Контроль якості насіння: Підприємство проводить контроль якості насіння, використовуючи сучасні методи та технології, щоб забезпечити високу якість та стандартизацію насіння.

Зважаючи на основні напрями діяльності Колективного «Міжгосподарського сортонасінницького підприємства» в м. Овруч, можна також врахувати наступні аспекти:

1. Інформаційне забезпечення: Підприємство здійснює систематичний збір, обробку та аналіз інформації з питань насінництва, включаючи дані про ринкові тенденції, новітні технології та вимоги законодавства. Інформаційне забезпечення допомагає підприємству приймати обґрунтовані рішення щодо виробництва та розподілу насіння.
2. Маркетинг та збут: Підприємство здійснює маркетингові дослідження, розробляє маркетингові стратегії та забезпечує ефективний збут своєї продукції. Це включає встановлення контактів з потенційними клієнтами, укладання угод та забезпечення вчасної доставки насіння.
3. Управління ресурсами: Підприємство здійснює ефективне управління ресурсами, такими як фінансові кошти, технічні засоби, земельні площі та робоча сила. Оптимальне використання ресурсів допомагає забезпечити ефективність та стабільність діяльності підприємства.
4. Розвиток інновацій: Підприємство сприяє впровадженню інноваційних технологій та методів у сфері насінництва. Це може включати співпрацю з науковими установами, участь у дослідницьких проектах та впровадження нових розробок для покращення якості та ефективності виробництва насіння.
5. Соціальна відповідальність: Підприємство приділяє увагу соціальній відповідальності, включаючи дотримання норм праці, забезпечення безпечних умов праці та врахування інтересів співробітників та місцевої спільноти.

Основні напрями діяльності Колективного «Міжгосподарського сортонасінницького підприємства» визначаються комплексним підходом до насінництва, забезпеченням якості продукції, розвитком нових технологій та сприянням стабільному розвитку аграрного сектора регіону.

2.2 Аналіз фінансово-економічного стану підприємства

Оцінка ефективності господарської діяльності будь якого підприємства проводиться з врахуванням показників його фінансового та економічного стану.

Фінансово – економічний стан підприємства формується в процесі всієї його виробничо-господарської діяльності. Тому оцінку фінансового стану можна об'єктивно здійснити не через один, навіть найважливіший, показник, а тільки за допомогою комплексу, системи показників, що детально й усебічно характеризують господарське становище підприємства.

Загалом, існує понад 20-ть різноманітних визначень поняття фінансово – економічного стану підприємства. Узагальнено ще можливо сформулювати наступним чином:

Фінансово-економічний стан – це широке та комплексне поняття, що розглядається як сукупність показників, що відображає наявність, розміщення та використання фінансових та економічних ресурсів, характеризується структурою засобів (активів) і характером джерел їх формування (власного і позикового капіталу, тобто пасивів), розкриває якісний бік виробничої та фінансової діяльності підприємства, дає уявлення про рівень ефективності використання ресурсів у господарській діяльності, та ефективності використання капіталу в процесі його кругообігу, здатності розраховуватися за власними зобов'язаннями і забезпечувати достатнє фінансування своєї виробничо-господарської діяльності на певний момент часу.

Відомо понад 200 відносних аналітичних показників, які можна розраховувати на основі фінансової звітності. Корисність окремого коефіцієнта визначається метою, задля якої проводиться аналіз, тому необхідно керуватися завданнями і цілями, які потрібно вирішити за допомогою такої оцінки.

Самі по собі фінансові коефіцієнти несуть не дуже багато інформації і їх, а тому, деякі з показників доцільно аналізувати в комплексі з декількома іншими, щоб встановити реальну картину. Тому для одержання на їх основі висновків про фінансовий стан підприємства необхідно зіставити аналітичні показники із нормативними значеннями чи середніми показниками (по галузі, регіону, найкращим підприємствам тощо).

Для проведення ґрунтового аналізу фінансово – економічного стану підприємства першочерговим етапом є збір та систематизація фінансової звітності підприємства за останні декілька років його діяльності. У нашому випадку аналіз буде проведено за період з 2019 по 2022 рік. Це дозволить проаналізувати та виявити тенденції фінансово-економічного розвитку досліджуваного підприємства КП «Міжгосподарське сортонасінницьке підприємство».

Інформаційною базою для оцінювання фінансово-економічного стану підприємства є дані: балансу (форма № 1); звіту про фінансові результати (форма № 2); звіту про рух грошових коштів (форма № 3); звіту про власний капітал (форма № 4), а також дані статистичної звітності та оперативні дані. Оцінку фінансового стану можна провести на основі використання п'яти груп коефіцієнтів, а саме: оцінку майнового стану, оцінку фінансової стійкості, оцінку ліквідності, оцінку ділової активності та оцінку прибутковості.

Для оцінки та аналізу використання фінансових ресурсів, а також пошуку резервів для ефективного використання власного і залученого капіталу необхідно розрахувати показники майнового стану підприємства та проаналізувати отримані дані (табл. 2.1).

Таблиця 2.1

Аналіз майна Колективне «Міжгосподарське сортонасінницьке підприємство» та джерел його утворення

Показники	На 31.12.2019		На 31.12.2020		На 31.12.2021		На 31.12.2022		Відхилення 2022 р. до 2019 р.	
	тис. грн.	пито- ма вага, %	тис. грн.	пито- ма вага, %	тис. грн.	пито- ма вага, %	тис. грн.	пито- ма вага, %	+, -	%
АКТИВИ										
1. Необоротні активи:	283,8	12,89	256,4	11,55	229	11,36	201,6	11,09	-82,2	- 28, 96
в т.ч. основні засоби	283,8	12,89	256,4	11,55	229	11,36	201,6	11,09	-82,2	- 28, 96
2. Оборотні активи	927,2	42,13	973,9	43,86	796,2	39,51	626,6	34,46	- 300,6	- 32, 42
в т.ч. запаси	5,7	0,26	5,2	0,23	4,3	0,21	4,2	0,23	-1,5	- 26, 32
дебіторська заборгованість	269,3	12,24	127,3	5,73	360,9	17,91	497,00	27,33	227,7	84, 55
грошові кошти	618,6	28,11	811,2	36,54	396,4	19,67	89,9	4,94	- 528,7	- 85, 47
3. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	990	44,98	990	44,59	990	49,13	990	54,45	0	0,0 0
БАЛАНС:	2201		2220,3		2015		1818			
ПАСИВИ										
1. Власний капітал	1211	55,0	1229,9	55,4	1025	50,9	827,8	45,5	- 382,8	- 31, 62
в т.ч. зареєстрований капітал	741	33,67	741	33,37	741	36,77	369,9	20,34	- 371,1	- 50, 08
нерозподілений прибуток	230,6	10,48	249,9	11,26	44,8	2,22	-152,1		- 382,7	
2. Довгострокові зобов'язання і забезпечення										
3. Поточні зобов'язання і забезпечення	990,4	45,00	990,4	44,61	990,4	49,15	990,4	54,47	0	0,0 0
БАЛАНС:	2201		2220,3		2015		1818		- 382,8	- 17, 39

Джерело: складено автором

З наведеної таблиці видно що протягом періоду що аналізується, валюта балансу зменшилась 382,8 тис. грн. Чітко тенденція до зменшення прослідковується протягом 2021 та 2022 років. При цьому, необоротні активи підприємства залишаються майже незмінними та становлять від 13 до 11 відсотків у складі балансу. Оборотні активи підприємства зменшились на 300,6 тис. грн., або на 32,4 відсотки. Оборотні активи підприємства складаються з запасів, дебіторської заборгованості та грошових коштів. Частка запасів в оборотних активах підприємства незначна і коливається у діапазоні від 0,23% до 0,42%.

Дебіторська заборгованість на підприємстві протягом цього періоду зросла майже вдвічі та становить на кінець 2022 року 497,0 тис. грн. проти 269,3 тис. грн., які обліковувались на кінець 2019 року.

Грошові кошти підприємства у 2021 - 2022 році скоротилася порівняно з 2019 роком більше ніж у 5 разів. Якщо на кінець 2019 року сума грошових коштів на рахунках підприємства складала 618, 6 тис. грн., то на початок 2023 року лише 89,9 тис. грн. Тобто, частка грошових коштів у структурі балансу зменшилась з 28 відсотків до 5-ти відсотків. Такі відхилення у цих двох показниках свідчать про негативні тенденції у роботі підприємства.

У структурі власного капіталу так само відбулися значні зміни. Якщо у 2019 році сума власного капіталу становила 1211,0 тис. грн., та складалась із суми зареєстрованого капіталу в розмірі 741,1 тис. грн., та суми нерозподіленого прибутку у розмірі 230,6 тис. грн., то у 2022 році зареєстрований капітал становив лише 369,9 тис. грн., а сума збитків склала 152,1 тис. грн. Саме цей вплинуло на зменшення валюти балансу.

Внаслідок цього у структурі пасиву балансу також відбулись зміни. Якщо у 2019 році власний капітал складав 55 відсотків, а поточні зобов'язання і забезпечення 45 відсотків, то у 2022 році власний капітал становив 45,5 відсотків, а поточні зобов'язання і забезпечення - 54,5 відсотків.

При цьому, слід відмітити що підприємство немає до довгострокових зобов'язань та немає поточних кредитів або довгострокових кредитів. Динаміку змін необоротних та оборотних ресурсів, а також змін власного, залученого і позиченого капіталу можна наочно проілюстровано на рис. 2.2. та 2.3.

Рис. 2.2. Динаміка показників активу балансу КП «Міжгосподарське сортонасінницьке підприємство» за 2019 – 2022 роки.

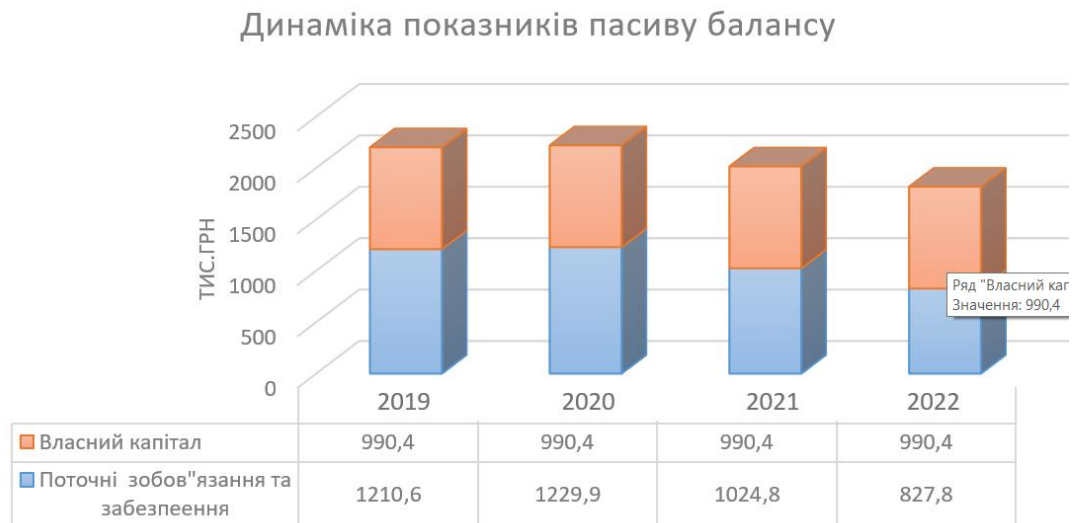

Рис. 2.3. Динаміка показників пасиву балансу КП «Міжгосподарське сортонасінницьке підприємство» за 2019 – 2022 роки.

Наступним кроком проведення аналізу фінансово – економічного стану буде оцінка показників ліквідності активів та капіталу. Зазначений аналіз застосовують аби з'ясувати, наскільки те чи інше підприємство у змозі

сплачувати за своїми зобов'язаннями за рахунок оборотних активів, а також чи має воно здатність покривати короткострокові зобов'язання найбільш ліквідними активами.

Найбільш успішним підприємство буде тоді, коли буде мати можливість та погашати поточні зобов'язання лише за рахунок грошових коштів та їх еквівалентів та буде мати значну частку грошових коштів та еквівалентів у загальній структурі активів компанії.

На підставі даних балансу та звіту про фінансові результати було сформовано таблицю 2.2. із основними показниками, в якій також наведено алгоритм розрахунку та зазначено загальноприйняті норми для таких показників, що дозволить узагальнити висновки до розрахунків.

Таблиця 2.2

Динаміка показників оцінки фінансового стану КП «Міжгосподарське сортонасінницьке підприємство» за 2019 – 2022 роки.

Показники	Роки				Відхилення 2022 р до 2019 р. +, -	Прийнята норма
	2019	2020	2021	2022		
1. Коефіцієнт загальної ліквідності	відношення оборотних активів до поточних зобов'язань підприємства, ф 1 р.1195/ф1р.1695				Показує достатність ресурсів підприємства, які можуть бути використані для погашення його поточних зобов'язань. Нормативне значення >1,5-2,5	
1195	927,2	973,9	796,2	626,6		
1695	990,4	990,4	990,4	990,4		
Результат обрахунку	0,94	0,98	0,80	0,63	-0,30	
2. Коефіцієнт абсолютної ліквідності	відношення грошових засобів та їхніх еквівалентів і поточних фінансових інвестицій до поточних зобов'язань, ф1(р.1160 + р.1165) / ф1р.1695				Показує, яка частина боргів підприємства може бути сплачена негайно. Нормативне значення >0,2-0,35	
1160	-	-	-	-		
1165	618,6	811,2	396,4	89,9		
1695	990,4	990,4	990,4	990,4		
Результат обрахунку	0,62	0,82	0,40	0,09	-0,53	
3. Чистий оборотний капітал	Чистий оборотний капітал = Оборотні активи - Поточні зобов'язання ф 1 р.1195 - ф1р.1695				Значення, що є від'ємним вказує на негативний чистий оборотний капітал з можливими проблемами з ліквідністю.	
1195	927,2	973,9	796,2	626,6		
1695	990,4	990,4	990,4	990,4		

Таблиця 2.2 (продовження)

Показники	Роки				Відхилення 2022 р до 2019 р. +, -	Прийнята норма
	2019	2020	2021	2022		
1900	2201,60	2220,3	2015,2	1818,2		
Результат обрахунку	-63,2	-16,5	-194,2	-363,8	-300,60	
4. Коефіцієнт автономії	відношення власного капіталу підприємства до підсумку балансу, ф1 р.1495 / ф1 р.1900				Показує питому вагу власного капіталу в загальній сумі засобів, авансованих у його діяльність, нормативне значення > 0,5	
1495	1210,60	1229,9	1024,8	827,8		
Результат обрахунку	0,55	0,55	0,51	0,46	-0,09	
5. Коефіцієнт фінансової стабільності	відношення суми власного капіталу і довгострокових зобов'язань до підсумку балансу, ф1 (р.1495+р.1595) / ф1 р.1900				Показує, яку частку активів підприємство здатне фінансувати за рахунок власного капіталу і капіталу, залученого на довгостроковій основі і свідчить про його здатність залишатися платоспроможним в довгостроковій перспективі	
1495	1210,60	1229,9	1024,8	827,8		
1595	0	0	0	0		
1900	2201,60	2220,3	2015,2	1818,2		
Результат обрахунку	0,55	0,55	0,51	0,46	-0,09	
6. Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними коштами	відношення власного оборотного капіталу підприємства до оборотних активів ф1(р.1195 – р.1695) / ф1 р.1195				Показує рівень фінансування оборотних активів за рахунок довгострокових джерел фінансових ресурсів.	
1195	927,2	973,9	796,2	626,6		
1695	990,4	990,4	990,4	990,4		
Результат обрахунку	-0,07	-0,02	-0,24	-0,58	-0,51	

За даними що у таблиці 2 2 можливо зробити наступні висновки:

- по-перше коефіцієнти ліквідності підприємства значно нижче ніж ті, які прийнято вважати такими що забезпечують повноцінне і безперебійне функціонування підприємства.

Так коефіцієнт загальної ліквідності у 2019 році становив 0,94, а у 2022 році зменшився майже на третину і становив лише 0,63. При цьому

рекомендоване нормативне значення коефіцієнту коливається в діапазоні 1,5-2,5 і більше.

Коефіцієнт абсолютної ліквідності підприємства так само у 2022 році зменшився у порівнянні з 2019 роком більше ніж у 6 разів і становив лише 0,09 при рекомендовану значенні більше ніж 0,20 - 35.

Такі показники свідчать, що підприємство не має достатніх обігових коштів для термінового або швидкого розрахунку за своїми борговими зобов'язаннями, що загалом негативно впливає на загальний стан як виробництва, так і іншої поточної діяльності підприємства.

- по друге - аналогічна негативна тенденція присутня і з обрахунком чистого оборотного капіталу який взагалі має від'ємне значення, ще і прослідковується чітка тенденція до його зменшення

- по третє - коефіцієнт автономії і коефіцієнт фінансової стабільності підприємства мають однакове значення силу того що підприємства немає довгострокових фінансових зобов'язань за кредитами або іншими платежами. Значення коефіцієнту, що у нашому випадку є позитивним фактором. При цьому, тенденція до зменшення також прослідковується, оскільки 2019 році цей коефіцієнт становив 0,55 та зменшився у 2022 році до 0,46.

- по четверте: коефіцієнт забезпечення власними оборотними коштами має від'ємне значення, що також вказує недостатній рівень кількості оборотних активів.

Загалом така ситуація у першу чергу пояснюється тим що у 2021 - 2022 роках підприємство отримувала збитки, і кількість готівкових коштів на рахунку на початок кожного року була значно меншою ніж у попередні роки, що безпосередньо вплинуло на значення коефіцієнтів, що обраховувались.

Збитковість підприємства за останній рік, в першу чергу, можна пояснити збільшенням собівартості продукції, збільшенням витрат на

реалізацію та збут продукції що викликано підвищенням рівня цін на сировину та матеріали, збільшенням вартості транспортних послуг порушенням логістичних шляхів.

Для більш детального аналізу доходів та витрат підприємства опрацюємо дані щодо отриманих фінансових результатів діяльності підприємства КП «Міжгосподарське сортонасінницьке підприємство» за 2019 – 2022 роки. Початкові дані для розрахунку та отримані результати заносимо у таблицю 2.3.

Так, протягом періоду що аналізується, колективне підприємство «Міжгосподарське сортонасінницьке підприємство» збільшило чистий дохід від реалізації продукції з 932,3 тис. грн. до 997,4 тис. грн. або на 65,1 тис. грн. Збільшення становить 7 % . За цей же період собівартість реалізованої продукції зросла на 12,2 відсотки що у грошовому вимірі становить 63,1 тис. грн. При цьому, валовий прибуток зріс лише на 0,5 %.

Інші операційні доходи підприємства з 2019 року поступово скорочувались і у 2022 році таких доходів підприємства не отримало.

Значного збільшення зазнали витрати на збут продукції, які за період 2019-2022 року збільшились майже удвічі або на 163,8 тис. грн., що у відсотках становить 92,3 % .

Операційні витрати у 2019 році та у 2022 році всі були майже однаковими і становили 97,8 та 97,9 тис. грн.

Таблиця 2.3

Аналіз фінансових результатів діяльності КП «Міжгосподарське сортонасінницьке підприємство» за 2019 – 2022 роки

Показники	Роки				Відхилення 2022 р. до 2019 р.	
	2019	2020	2021	2022	+,-	%
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	932,3	942,5	980,5	997,4	65,1	6,98

Таблиця 2.3 (продовження)

Показники	Роки				Відхилення 2022 р. до 2019 р.	
	2019	2020	2021	2022	+, -	%
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	515,9	486,1	575,3	579	63,1	12,23
Валовий: прибуток (збиток)	416,4	456,4	405,2	418,4	2	0,48
Інші операційні доходи	43,7	35,7	15,7	0	-43,7	
Адміністративні витрати	144,5	139,7	192,4	176,2	31,7	21,94
Витрати на збут	177,4	192,6	246,8	341,2	163,8	92,33
Інші операційні витрати	97,8	140,5	186,8	97,9	0,1	0,10
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток (збиток)	40,4	19,3	-205,1	-196,9	-237,3	-587,38
Податок на прибуток	7,3	3,5			-7,3	
Чистий фінансовий результат: прибуток (збиток)	33,1	15,8	-205,1	-196,9	-230,00	-694,86

Фінансовий результат до оподаткування у 2019 році становив 40,4 тис. грн., у 2020 році скоротився до 19,3 тис. грн., у 2021 році підприємство отримало збитки у розмірі 205,1 тис. грн., і так само збитковим підприємство було у 2022 році, при цьому сума збитків склала 196,9 тис. грн.

Наочно ілюструють описані процеси діаграми динаміки доходів та собівартості реалізованої продукції, що представлені на рис. 2.4. та 2.5.

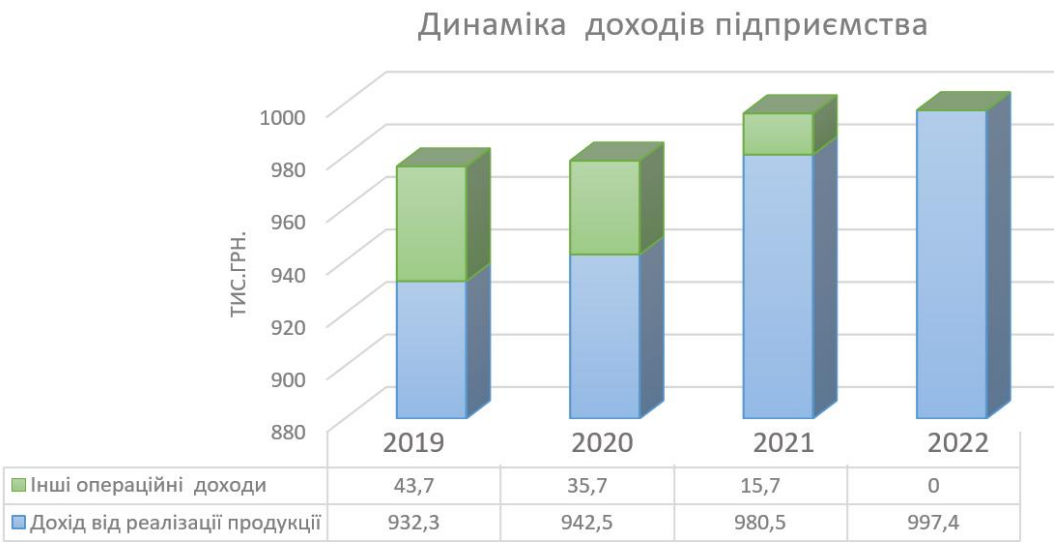

Рис. 2.4. Динаміка доходів КП «Міжгосподарське сортонасінницьке підприємство» за 2019 – 2022 роки

Рис. 2.5 Динаміка собівартості реалізованої продукції КП «Міжгосподарське сортонасінницьке підприємство» за 2019 – 2022 роки.

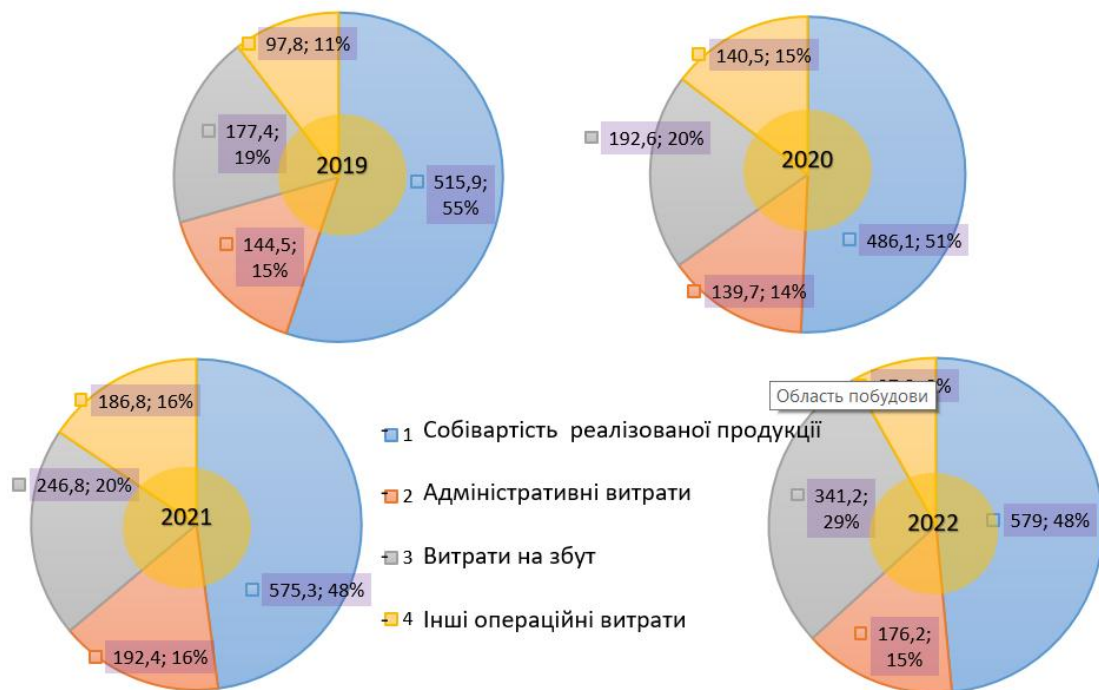

Рис. 2.6. Структура витрат КП «Міжгосподарське сортонасінницьке підприємство» за 2019 – 2022 роки.

Рисунок 2.6. відображає структуру витрат КП «Міжгосподарське сортонасінницьке підприємство» за 2019 – 2022 роки. Як видно із наведеного рисунку всі роки, що аналізуються структура витрат зберігається більш-менш однаковою. Найбільшу питому вагу займає собівартість реалізованої продукції. Так, у 2019 році вона складала 53 %, у 2020 – 51, у 2021 та у 2022 - 48 %.

Адміністративні витрати займають 14-15 %. Має місце зростання витрат на збут продукції з 19 % у 2019 році до 29 % у 2022 році. Причину цього вже було зазначено вище.

Чистий фінансовий результат від діяльності за вирахуванням податків у 2019 році становив 33,1 тис. грн., а у 2022 році збитки склали 196,9 тис. грн. (рис. 2.7)

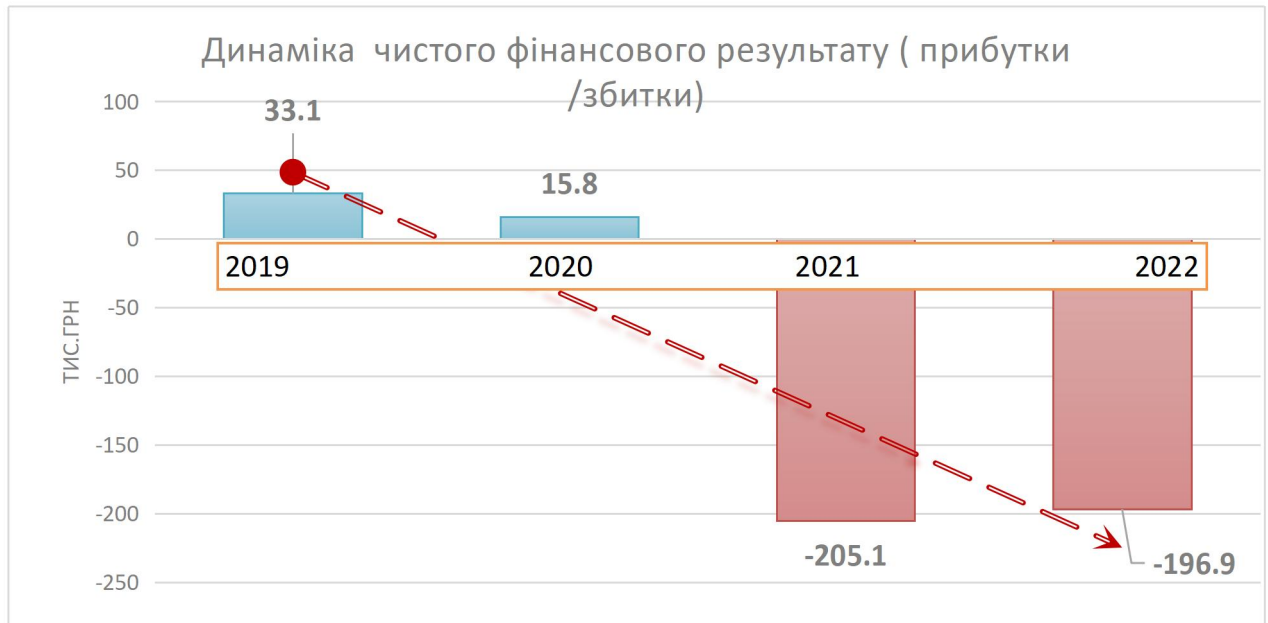

Рис. 2.7. Динаміка чистого фінансового результату КП «Міжгосподарське сортонасінницьке підприємство» за 2019 – 2022 роки.

Підсумовуючи вищенаведене, можливо стверджувати, що фактично за два останніх років підприємства стало збитковим.

2.3 Оцінка ефективності господарської діяльності підприємства

Загалом, під поняттям ефективність розуміється співвідношення між затратами та витратами до отриманого результату. Як економічна категорія ефективність кількісно визначає відношення результату виробничої діяльності до затрат, що дозволили забезпечити одержання цього результату.

Ефективність здійснення діяльності промислових та виробничих підприємств оцінюється за допомогою визначення ефективності використання таких складових ресурсного потенціалу як: земельні та трудові ресурси, використання матеріально-технічної бази, особливо в частині основних фондів.

Значення цих показників головним чином залежить від специфіки процесу виробництва, застосованих технологій, наявності техніки та обладнання, системи організації виробництва та праці.

Основними показниками економічної ефективності є система коефіцієнтів рентабельності. Показники рентабельності визначаються на основі величини отриманого прибутку .

Також, у цій категорії оцінювання діяльності підприємств здійснюється аналіз показників прибутку, який відображає ефективність діяльності підприємства за окремий період та проводять оцінки стану та використання основних фондів, для чого розраховують відповідні коефіцієнти. Основні економічні показники діяльності підприємства КП «Міжгосподарське сортонасінницьке підприємство» наведено у таблиці 2.4.

Таблиця 2.4

Основні економічні показники діяльності підприємства КП
«Міжгосподарське сортонасінницьке підприємство»

№	Показник	Роки				Відхилення 2020 р. до 2018 р.	
		2019	2020	2021	2022	+/-	%
1	Чистий дохід, тис. грн.	932,3	942,5	980,5	997,4	65,1	6,98
2	Валовий прибуток, тис. грн.	416,4	456,4	405,2	418,4	2	0,48
3	Чистий прибуток, тис. грн.	33,1	15,8	-205,1	-196,9	-230	-694,86
4	Загальні активи підприємства	2201,60	2220,3	2015,2	1818,2	-383,4	-17,41
	Середньорічна вартість активів, тис. грн.	x	2211,0	2117,8	1916,7	x	x
5	Вартість необоротних активів	283,8	256,4	229	201,6	-82,2	-28,96
	Середньорічна вартість необоротних активів, тис. грн.	x	270,1	242,7	215,3	x	x
6	Вартість оборотних активів	927,2	973,9	796,2	626,6	-300,6	-32,42
	Середньорічна вартість оборотних активів, тис. грн.	xxx	950,6	885,1	711,4	x	x

Таблиця 2.4 (продовження)

№	Показник	Роки				Відхилення 2020 р. до 2018 р.	
		2019	2020	2021	2022	+/-	%
7	Коефіцієнт оборотності оборотних активів	3,27	3,80	3,48	3,11	-0,16	-4,87
	співвідношення оборотних та необоротних активів підприємства (ф.1 р. 1195/ ф.1 р. 1095)						
8	Коефіцієнт мобільності активів	6,76	7,66	7,80	8,02	1,26	18,70
	співвідношення суми оборотних активів інших оборотних активів до необоротних активів підприємства (Ф. № 1, р. 1195 + р. 1200 / Ф. № 1, р. 1095)						

Протягом періоду що аналізується, колективне підприємство збільшило чистий дохід від реалізації продукції з 932,3 тис. грн. до 997,4 тис. грн., або на 65,1 тис. грн. Збільшення становить 7 %.

За цей же період собівартість реалізованої продукції зросла на 12,2 % , що у грошовому вимірі становить 63,1 тис. грн. Валовий прибуток зріс на 0,5 %.

Інші операційні доходи підприємства з 2019 року поступово скорочуватись і у 2022 році таких доходів підприємства не отримало.

Значного збільшення зазнали витрати на збут продукції, які за період 2019-2020 року збільшилась майже удвічі або на 163,8 тис. грн., що у відсотках становить 92,3 %.

Операційні витрати у 2019 році та у 2022 році всі були майже однаковими і становили 97,8 та 97,9 тис. грн.

Окремо у цьому розділі акцентовано увагу на вартості оборотних та необоротних активів. Як видно із наведених даних у таблиці 2.4 щорічно спостерігається зменшення вартості як необоротних активів за рахунок щорічного нарахування зносу основних засобів та не введення в експлуатацію нових виробничих фондів. Як вже зазначалося, вище так само негативну тенденцію до зменшення має вартість і оборотних активів за рахунок зменшення коштів на рахунку підприємства.

Відповідно, це вплинуло на розрахунок коефіцієнтів оборотності оборотних активів та коефіцієнт мобільності активів. Вартість необоротних активів скоротилася майже на 55 тис. грн., а середньорічна вартість оборотних активів на 140 тис. грн. Наочно тенденцію до зменшення ілюструє рис. 2.8.

Рис. 2.8. Динаміка вартості оборотних та необоротних активів КП «Міжгосподарське сортонасінницьке підприємство» за 2019 – 2022 роки.

Фінансовий результат до оподаткування у 2019 році становив 40,4 тис. грн. і у 2020 році скоротився до 19,3 тис. грн., у 2021 році підприємство отримало збитки у розмірі 205,1 тис. грн. так само збитковим підприємство було збитковим і у 2022 році. Сума збитків склала 196,9 тис. грн.

Чистий фінансовий результат від діяльності за вирахуванням податків у 2019 році становив 33,1 тис. грн., у 2022 році збитки склали 196,9 тис. грн. Фактично, за два останніх років підприємства стало збитковим.

Показники ефективності використання основних фондів колективного підприємства КП «Міжгосподарське сортонасінницьке підприємство» розраховано та наведено у таблиці 2.5.

Таблиця 2.5

Показники ефективності використання основних фондів колективного підприємства КП «Міжгосподарське сортонасінницьке підприємство»

№	Показник	Роки				Відхилення 2022 р. до 2019 р.	
		2019	2020	2021	2022	+/-	%
1.	Основні засоби (1010)	283,8	256,4	229,00	201,6	-82,2	-29,0
2.	первісна вартість (1011)	1375,9	1375,9	1375,9	1375,9	0	0,0
3.	знос (1012)	1092,1	1119,5	1146,9	1174,3	82,2	7,5
4.	Загальні активи підприємства	2201,60	2220,3	2015,2	1818,2	-383,4	-17,4
5.	Чистий дохід від реалізації продукції	932,3	942,5	980,5	997,4	65,1	7,0
6.	Коефіцієнт зносу ОЗ	0,79	0,81	0,83	0,85	0,06	7,5
	відношення зносу ОЗ до первісної вартості основних засобів - ф. 1 р. 1012/ ф. 1 р. 1011						
7.	Коефіцієнт придатності основних засобів	0,21	0,19	0,17	0,15	-0,06	-29,0
	відношення залишкової вартості основних засобів до первісної , ф. 1 р. 1010/ ф. 1 р. 1011						
8.	Частка ОЗ в активах	0,13	0,12	0,11	0,11	-0,02	-14,0
	відношення залишкової вартості основних засобів до загальної суми активів - ф.1 р. 1010/ ф.1 р. 1300						
9.	Середньовічна вартість ОФ		270,1	242,7	215,3	-54,8	-20,29
	$\Phi = \text{с. 2000 ф. 2} / (\text{с. 1110 поч. ф. 1} + \text{с. 1110 кін. ф. 1}) / 2$						
10.	Фондовіддача		3,49	4,04	4,63	1,1	32,76
11.	Фондомісткість		0,122	0,120	0,118	-0,003	-2,66

Джерело: створено автором

Показники ефективності використання основних фондів підприємства свідчить про незадовільний стан та нераціональне використання основних засобів.

Протягом періоду, що аналізується, не було придбання основних засобів а відповідно не було збільшення первісної вартості та загальної вартості основних фондів підприємства.

При цьому з року в рік збільшується знос основних засобів. Так 2019 році знос основних засобів складав 1092,1 тис. грн., а в 2022 році він збільшився на 82, 2 тис. грн. або на 7,5 відсотків

Відповідно з року в рік збільшується і коефіцієнт зносу основних засобів який на початок 2023 року становив 0, 85, при тому що критичним для використання основних засобів вважається коефіцієнт зносу 0,7.

На противагу цьому, щорічно зменшується коефіцієнт придатності основних засобів. Так у 2019 році він становив 0,21 а у 2022 вже 0,15 або зменшився на 29 відсотків.

Враховуючи те, що у балансі враховується залишкова вартість основних засобів, яка враховується як різниця між початковою вартістю та зносом, щорічно зменшується частка основних засобів в активах. Але у нашому випадку, це не свідчить про збільшення інших активів, підтверджує думку щодо необхідності оновлення основних засобів підприємства.

Аналогічно до цього, щороку зменшується середньорічна вартість основних фондів і хоч показники фондівіддачі зростають, а фондоємності зменшується, що прийнято вважати позитивною динамікою, ці зміни викликані саме ситуацією, що склалась.

Наочно описане вище можливо проілюструвати за допомогою рис. 2.9., за яким чітко видно щорічне зменшення залишкової вартості основних фондів (ОФ) та збільшення вартості зносу.

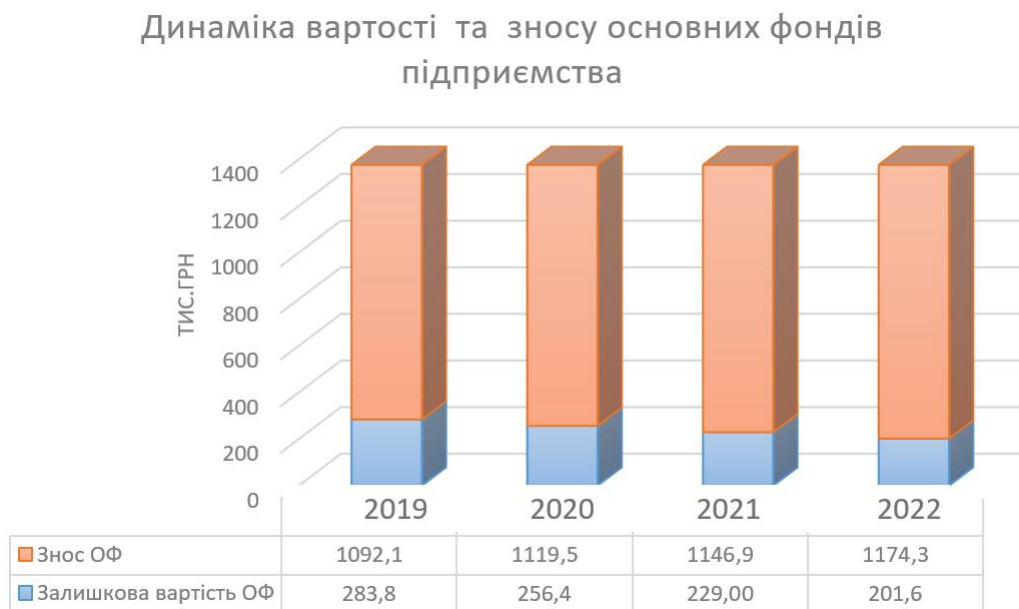

Рис. 2.9. Динаміка показників вартості та зносу основних фондів КП «Міжгосподарське сортонасінницьке підприємство» за 2019 – 2022 роки.

Окремо доцільним буде звернути увагу на показники по персоналу та продуктивності праці. Узагальнені дані наведені у таблиці 2.6.

На початок поточного року підприємство має у своєму штаті бштатних працівників, у 2019 та у 2021 році кількість штатних працівників становила 7, у 2020 році 8 чоловік

Розрахунок продуктивності праці показав, що у 2019 році продуктивність праці на одного працюючого становила 130,2 тис грн. на одного працюючого, а у 2022 році 166, 2 тис. грн. од, що більше ніж у 19-му році на 24,8 відсотки або на 33 тис. грн. на одного працюючого.

Таблиця 2.6.

Показники ефективності праці колективного підприємства КП
«Міжгосподарське сортонасінницьке підприємство»

№	Показник	Роки				Відхилення 2022 р. до 2019 р.	
		2019	2020	2021	2022	+/-	%
1	Середньооблікова чисельність працівників, осіб	7	8	7	6	-1,00	-14,3
2	Продуктивність праці, тис. грн. /ос.	133,2	117,8	140,1	166,2	33,05	24,8
3	Фондоозброєність, тис. грн. /ос.		33,8	34,7	35,9	2,1	6,28

Крім того, у зазначеному розділі було зроблено розрахунок фондоозброєності підприємства. Так у 2022 році вона становила 35,9 тисяч гривень на одного штатного працівника та була більшою на 6,3 десятих відсотки за показник 2020 року.

Заключним блоком у аналізі ефективності господарської діяльності підприємства є аналіз показників рентабельності КП «Міжгосподарське сортонасінницьке підприємство».

Початкові дані та результати обрахунків з визначенням джерел інформації для розрахунків наведено у таблиці 2.7.

Таблиця 2.7.

**Показники рентабельності колективного підприємства «Міжгосподарське
сортнасіницьке підприємство»**

Показники	Роки				Відхилення 2022 р до 2019 р. +, -
	2019	2020	2021	2022	
Рентабельність господарської діяльності, %	відношення чистого прибутку до витрат господарської діяльності ф2 р.2350 або р.2355 /ф2 р.(2050+2130+2150+2180+2250+2255+2270+2300)				
2350	33,1	15,8	-205,1	-196,9	
2050	515,9	486,1	575,3	579	
2180	419,7	472,8	626	615,3	
2300	7,3	3,5			
Результат обрахунку	3,51	1,64			***
Рентабельність власного капіталу, %	відношення чистого прибутку до середньорічної вартості власного капіталу ф2 р.2350 або р.2355 / ф1(р.1495 (гр.3) + р.1495 (гр.4)) / 2				
2350	33,1	15,8	-205,1	-196,9	
1495	1210,6	1229,9	1024,8	827,8	
Результат обрахунку	2,45	1,29			***
Рентабельність продукції, %	відношення валового прибутку до собівартості реалізованої продукції ф2 р.2090 або р.2095 / ф2р.2050				
2090	416,4	456,4	405,2	418,4	
2050	515,9	486,1	575,3	579	
Результат обрахунку	80,71	93,89	70,43	72,26	-8,45

За даними проведеного аналізу що викладений у таблиці 27 встановлено наступне.

Рентабельність реалізації продукції на підприємстві у 2019 році становила 80,7 відсотків, у 2022 - 72 ,3 відсотка тобто відбулося зниження рентабельності на 8,5 %

Загальна рентабельність господарської діяльності підприємства у 2019 році становив 3,5 %, в 2020 році рентабельність взагалі склала лише один

1,6%. У 2021 і 2022 роках підприємство отримало збитки його діяльність була нерентабельною.

Аналогічно до попереднього показника можливо було обрахувати рентабельність власного капіталу за 2019 рік в розмірі 2,5 відсотка та за 2020 рік в розмірі 1,3 %.

2.4 Шляхи підвищення ефективності діяльності підприємства

У науковій літературі, що присвячена питанням підвищення ефективності діяльності підприємств, зазвичай всі заходи підвищення ефективності функціонування підприємств зводять до трьох основних напрямків:

- управління витратами і ресурсами: заходи щодо підвищення ефективності поточної виробничої діяльності підприємства;
- розвитку й удосконалення виробництва та іншої діяльності: удосконалення організаційної та виробничої систем управління, форм і методів організації діяльності, підвищення якості і конкурентоспроможності виготовлюваної продукції; удосконалення і постійне коригування всіх видів діяльності для забезпечення їх вимогам сучасності;
- удосконалення системи управління підприємством та всіма видами його діяльності: заходи щодо мобілізації внутрішніх та зовнішніх відносно підприємства факторів.

За результатами проведеного аналізу фінансово-економічного стану та на підставі оцінки ефективності господарської діяльності підприємства КП «Міжгосподарське сортонасінницьке підприємство» за 2019 – 2022 роки, можливо стверджувати, що підприємству у найкоротші строки слід переглянути результати своєї діяльності, ґрунтовно проаналізувати економічну та фінансову складові виробництва та реалізації продукції та

іншої операційної діяльності, та вжити всіх можливих заходів щодо недопущення майбутнього банкрутства.

Адже, криза на підприємстві є своєрідним переламним моментом в послідовності господарських процесів, подій і дій. Типовим результатом кризи є або ліквідація суб'єкта господарювання – як крайня і небажана форма, або успішне подолання кризи. Тому, підприємству слід діяти на випередження ситуації та не допустити повного банкрутства підприємства.

З метою уникнення настання кризового стану КП «Міжгосподарське сортонасінницьке підприємство» необхідно розробити дієву фінансову стратегію, яка буде спрямована на прогнозування, попередження та подолання банкрутства підприємства, і яка дозволить функціонувати в умовах підвищеного ризику, який посилюється факторами невизначеності під час воєнного стану.

Першочергово, задля попередження втрати позицій на ринку та підвищення конкурентоспроможності керівництво підприємства має зосередити свою діяльність за наступними напрямками:

- постійно шукати можливості для покращення якості продукції, що виробляється підприємством;
- шукати шляхи для досягнення найбільш низької собівартості товару;
- розширювати експортну географію своєї продукції;
- оптимізувати політику швидкого збуту продукції;
- раціонально управляти асортиментом продукції.

Для того, щоб успішно просуватися за даними напрямками доцільно спрогнозувати заходи на найближчий період часу, які допоможуть досягти поставлених завдань, в тому числі з застосуванням маркетингових технологій, починаючи із більш широкого використання реклами.

У подальшому підприємству буде доцільним запропонувати такі заходи:

- проведення комплексного та безперервного аналіз фінансового стану та результатів діяльності підприємства;
- пошук шляхів зниження собівартості продукції, в тому числі із використанням енергоощадних технологій;
- опрацювання питання оновлення основних засобів, реалізація застарілих активів;
- здійснення оптимізації політики швидкого збуту продукції та раціональне управління асортиментом продукції, що має базуватись на покращенні якості продукції задля отримання конкурентних переваг, а також пошук та розширення ринків збуту продукції
- розробка заходів щодо зниження зовнішньої вразливості підприємства.

Перспективним напрямком підвищення ефективності сільськогосподарського підприємства Колективне «МСНП» є вирощування органічної продукції, тобто екологічно чистої продукції. На полях Колективного «Міжгосподарського сортонасінницького підприємства» можна виростити екологічно чисту продукцію, якщо не нехтувати досвідом багатьох поколінь фермерів як у нас, так і за кордоном. Виробництво екологічно чистої продукції може стати своєрідною візитівкою компанії, що підвищить імідж Колективного «МСНП» та української продукції на світовому ринку, що безумовно позитивно вплине на суспільство, особливо економічний та культурний розвиток компанії і країни в цілому. Тому однією з ефективних бізнес-стратегій компанії є створення виробничого процесу, який забезпечує повний цикл виробництва екологічно чистої продукції: виробництво, переробку та доставку готової продукції до кінцевого споживача (мережі роздрібної торгівлі).

Проте формування ринку органічної (екологічно чистої) продукції в Україні гальмується високою ціною на цю продукцію для населення. Споживачами органічної (екологічно чистої) продукції на внутрішньому

ринку є переважно верстви населення із середнім та високим рівнем доходів. Через те, що українська продукція не відповідає міжнародним нормам, вихід вітчизняних виробників на світовий ринок екологічно чистої продукції спричинив ускладнюються та стандартизуються, а також ускладнюється процес сертифікації.

Зрозуміло, що світовий ринок є насиченим, високоорганізованим і висококонкурентним. Більшість сільськогосподарської продукції, яка споживається в країнах ЄС та решті світу, вирощується місцевими виробниками.

Важливим напрямком підвищення ефективності діяльності Колективного «Міжгосподарського сортонасінницького підприємства» є впровадження інтенсифікованих, ресурсозберігаючих та новітніх технологій. Таким чином, можна збільшити обсяги виробництва конкуруючих товарів і підвищити рентабельність бізнесу. Використання новітніх технологій на підприємстві дозволить оптимізувати витрати виробництва.

На прибутковість компанії безпосередньо впливають такі показники, як прибуток компанії та собівартість продукції. Ці висновки ґрунтуються на результатах кореляційно-регресійного аналізу залежності рентабельності Колективного «Міжгосподарського сортонасінницького підприємства» від впливаючих факторів, який проведено у другому розділі дипломної роботи.

Тому одним із шляхів підвищення ефективності діяльності підприємств є оптимізація витрат виробництва. Оптимізація собівартості продукції може бути досягнута шляхом перевищення темпів зростання виробництва порівняно з темпами зростання умовних витрат. Досягти такого ефекту (коли темпи зростання випуску продукції перевищують темпи зростання умовних витрат) можливо, наприклад, шляхом застосування на фірмі новітніх технологій. Тому для підвищення ефективності діяльності пропонує підприємствам можливість придбати нову високопродуктивну техніку, самохідний томатозбиральний комбайн «Antares MC 45».

Крім того, з метою підвищення ефективності діяльності Колективного «МСНП» ми пропонуємо впровадити інноваційні технології нульового обробітку ґрунту «no-tillage» при вирощуванні продовольчих культур, що дозволить зменшити витрати паливно-мастильних матеріалів, тобто , знижують міцність матеріалу виробу, тим самим знижуючи собівартість виробництва виробу.

Для визначення перспективних напрямів підвищення ефективності діяльності та забезпечення сталого розвитку аграрних підприємств, перш за все, необхідно дослідити можливості розвитку сектору АПК (АПК) України (рис. 2.10).

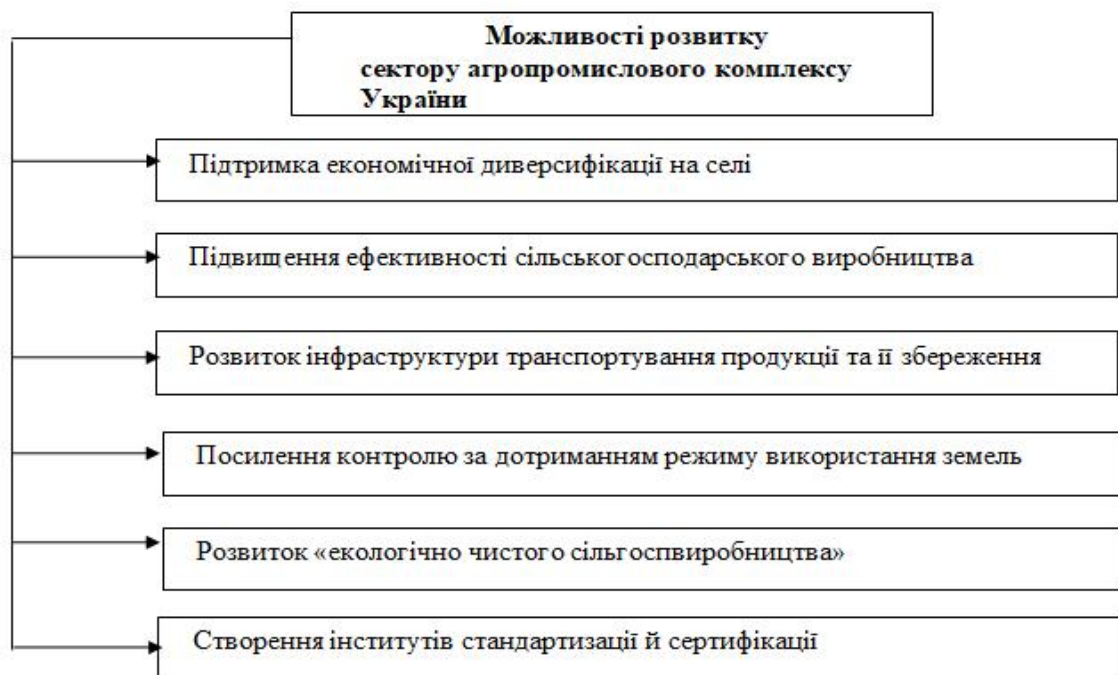

Рис 2.10 – Можливості розвитку сектору агропромислового комплексу України

Джерело: створено автором на основі [14, с. 75-78]

Висновки до розділу 2

У другому розділі роботи досліджено господарсько-правові засади функціонування КП «Міжгосподарське сортонасінницьке підприємство» та розглянуто його загальну характеристику.

Встановлено, підприємство спеціалізується на після урожайній діяльності, торгівлі квітами та рослинами, а також усім, що пов'язано із насіннєвим матеріалом.

Проведено аналіз фінансово-економічного стану та здійснено оцінку ефективності господарської діяльності КП «Міжгосподарське сортонасінницьке підприємство». Основними завданнями аналізу що ставились у роботі були:

- 1) загальна оцінка господарської ситуації;
- 2) виявлення чинників, що вплинули на стан підприємства;
- 3) підготовка пропозицій щодо шляхів підвищення ефективності діяльності підприємства.

За результатами проведеного аналізу та оцінки встановлено, що у 2019 -2020 роках підприємство було прибутковим, а у 2021 та 2022 році отримало збитки в сумі 201,6 тис. грн. та 196 тис. грн.

Попри те, що підприємство збільшило чистий дохід від реалізації продукції з 932,3 тис. грн. до 997,4 тис. грн., або на 65,1 тис. грн. збільшення валового прибутку від реалізації склало лише на 0,5 %. За цей же період собівартість реалізованої продукції зросла на 12,2 %

Грошові кошти підприємства у 2021 - 2022 році скоротилася порівняно з 2019 роком більше ніж у 5 разів.

Показники ефективності використання основних фондів підприємства свідчить про незадовільний стан та нераціональне використання основних засобів. Показники ліквідності оборотних активів свідчать про

недостатність обігових коштів для швидкого покриття витрат та заборгованостей.

Таким чином стан підприємства можна охарактеризувати як передкризовий, або на грані банкрутства.

Задля уникнення ліквідації підприємства як банкрута Колективне «Міжгосподарське сортонасінницьке підприємство» пропонується розробити дієву фінансову стратегію, яка буде спрямована на прогнозування, попередження та подолання банкрутства підприємства, і яка дозволить функціонувати в умовах підвищеного ризику, який посилюється факторами невизначеності під час воєнного стану.

На майбутнє заходи з реалізації цієї стратегії мають включати в себе: пошук шляхів зниження собівартості продукції, в тому числі із використанням енергоощадних технологій; опрацювання питання оновлення основних засобів, реалізація застарілих активів; здійснення оптимізації політики швидкого збуту продукції та раціональне управління асортиментом продукції, що має базуватись на покращенні якості продукції задля отримання конкурентних переваг, а також пошук та розширення ринків збуту продукції та цілого ряду інших заходів, спрямованих на покращення фінансово-економічного стану підприємства.

ВИСНОВКИ

У бакалаврській роботі підтверджено теоретичні основи та наведено практичні пропозиції щодо підвищення ефективності діяльності Колективного «МСНП». Отримані результати приводять нас до наступних висновків:

1. Досліджено теоретичну природу ефективності. Гносеологічне та онтологічне дослідження понять «ефективність» та «економічна ефективність» свідчить про існування різноманітних трактувань економічної природи окремих категорій. Запропоновано конкретне бачення цієї категорії на основі узагальнення методів визначення ефективності: ефективність – це реалізація найбільш сприятливого співвідношення між результатами виробничої діяльності фірми та витратами на забезпечення цих результатів. Класифікація видів ефективності, систематизована за деякими важливими точками зору, дозволяє охарактеризувати її з різних точок зору, з точки зору оцінки та аналізу важливості різних аспектів підприємницької діяльності, що розглядаються.

2. Розглянуто фактори, що впливають на ефективність діяльності підприємства. Встановлено, що на ефективність бізнесу часто впливає не один фактор, а декілька одночасно. Крім того, вони можуть бути взаємопов'язані та впливати на результати зовнішнього та внутрішнього середовища. Класифікація факторів, що впливають на економічну ефективність суб'єкта господарювання, дає можливість кожному суб'єкту господарювання оцінити власну діяльність шляхом проведення досліджень на основі ключових характеристик, які можуть визначити ступінь прибутковості чи збитковості діяльності підприємства.

3. Вивчено методичний інструментарій для визначення ефективності фірми. Встановлено, що в сучасній науковій літературі запропоновано багато концептуальних підходів до оцінки економічної ефективності. Враховуючи переваги використання сучасних методів,

необхідно систематично вивчати досвід вітчизняних та зарубіжних підприємств-лідерів щодо оцінки механізму економічної ефективності функціонування підприємства та формувати власну систему показників аналізу ефективності фінансово-господарської діяльності підприємства.

4. Досліджено економічні та правові основи діяльності Колективного «МСНП» та розглянуто його загальну характеристику. Створено зі спеціалізацією на вирощуванні овочів, продовольчих культур, професійному садівництві та виробництві продукції розсадництва. Колективне «Міжгосподарське сортонасінницьке підприємство» має лінійно-функціональну організаційну структуру.

5. Проаналізовано фінансово-економічний стан Колективного «МСНП». Визначено, що Колективне «МСНП» є прибутковим бізнесом на 2020-2022 роки. Проте масштаби чистого прибутку у 2020 році зменшаться порівняно з 2022 роком. З 2020 по 2022 рік фінансово-господарська діяльність компанії підвищиться, і в майбутньому необхідно вжити заходи щодо зміцнення фінансової стійкості підприємства.

6. Аналіз показників диференціації ефективності діяльності показує: найкращий показник продуктивності праці – 2021 рік, погіршилися деякі показники рентабельності Колективного «МСНП», основні виробничі фонди Колективного «МСНП» використовуються ефективно, але падає фондівіддача активної частини основних фондів найкраще використовуються оборотні кошти Колективного «МСНП» у 2021 році ефективно використовуються матеріальні ресурси. Аналіз загальних показників діяльності підприємства показує, що Колективне «МСНП» є досить прибутковим бізнесом, однак порівняно з 2021 роком ефективність агробізнесу Колективного «Міжгосподарського сортонасінницького підприємства» у 2020 році знизилася.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Андрійчук В. Г. Ефективність діяльності аграрних підприємств: теорія, методика, практика, аналіз : монографія. Київ: КНЕУ, 2005. 292
2. Баглаєва Н. С., Суховєєва Ю. А. Теоретична сутність поняття економічна ефективність діяльності підприємства. Вісник СНТ ННІ бізнесу і менеджменту ХНТУСГ. 2020. Вип. 2. С. 98-101.
3. Бегун Т. Ю., Олійник Н. М. Організаційно-економічне забезпечення технічного переоснащення аграрних підприємств України. Приазовський економічний вісник: Електронний науковий журнал. 2021. № 6 (11). С. 86-91.
4. Боднажевський В. А., Коверга А. В. Шляхи підвищення ефективності діяльності сільськогосподарського підприємства. Економіка підприємства: актуальні проблеми та перспективи розвитку : матеріали XII наук.-практ. конф. (м. Херсон, 25 трав. 2020 р.). Херсон : ХНТУ, 2020. С. 71-73.
5. Гришко І. Д., Олійник Н. М. Удосконалення процесу планування ефективності виробництва. Проблеми економіки підприємств Херсонського регіону : матеріали десятої наук.-практ. конф. (м. Херсон, 15 трав. 2015 р.). Херсон : Херсонський національний технічний університет, 2015. С. 7-11.
6. Гуменюк М. М. Удосконалення організаційно-економічного механізму забезпечення ефективності сільськогосподарських підприємств. Ефективна економіка : Електронне наукове фахове видання. 2013. № 12. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua>. (дата звернення: 09.01.2021).
7. Дипломне проектування: написання, оформлення та захист атестаційних робіт для здобувачів вищої освіти : навч. посіб. для студ. спеціальності 051 Економіка, ОПП Економіка бізнес-підприємства / уклад.: А. В. Гречко, В. М. Марченко, Н. Л. Кузьмінська, О. В. Кривда. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2020. 66 с.
8. Друкер П. Ефективне управління / пров. М. Котельникової.: Астрель, 2004. 284 с. Зеленеvский

9. Шевчук Н. В. Ефективність ресурсного забезпечення діяльності підприємств : проблеми оцінювання / Н. В. Шевчук //Ефективна економіка. — 2010. — № 8. — Режим доступу до журн.: <http://www.economy.nayka.com.ua>
10. Кащена Н. Б., Гаркуша Н. М., Сідорова Т. О., Лисак Г. Г. Аналіз господарської діяльності підприємства : навч. посіб. Харків : ХДУХТ, 2014. 536 с.
11. Кузочкіна Я. О., Олійник Н. М. Підвищення ефективності діяльності підприємства за рахунок удосконалення асортиментної політики. Проблеми економіки підприємств Херсонського регіону : матеріали VIII наук.-практ. конф. (м. Херсон, 27 трав. 2013 р.). Херсон : Херсонський національний технічний університет, 2013. С. 61-63.
12. Левченко І. В., Олійник Н. М. Аналіз стану та визначення шляхів підвищення ефективності діяльності переробного підприємства. Сучасна освіта і наука в Україні: традиції та інновації : зб. матеріалів XVI всеукр. наук.-практ. заоч. конф. (м. Одеса, 25-26 квіт. 2013 р.). Одеса, 2013. С. 54-56.
13. Макаренко С. М., Данько В. В., Олійник Н. М. Оцінювання ефективності управління підприємством: на прикладі закладів охорони здоров'я. Причорноморські економічні студії : Науковий журнал. 2022. Вип. 48. Ч. 2. С. 77-81.
14. Макаренко С. М., Олійник Н. М., Шарапа І. В. Економічні проблеми розвитку сільського господарства в сучасних умовах ринку. Соціально-економічні реформи в контексті інтеграційного вибору України : матеріали VIII міжнар. наук.-практ. конф.: в 2 т., м. Київ, 29-30 листоп. 2012 р. Київ – Дніпропетровськ : Біла К.О., 2012. Т. 1. С. 75-78.
15. Гончарук А. Новий підхід до управління ефективністю у промисловості України / А. Гончарук. – Економіка України. – 2006. – № 11(540) – С. 36-46.
16. Мартинюк О. В., Гречко А. В. Економічне обґрунтування напрямів

підвищення ефективності управління процесом формування прибутковості підприємства на прикладі ТОВ «Альфа-Синтез». Інвестиції: практика та досвід. 2020. № 2. С. 45-50.

17. Братанич М. В., Полозова Т. В. Визначення сутності економічної ефективності та класифікація її видів / М. В. Братанич, Т. В. Полозова // Економіка промисловості. – 2010. – № 4. – С. 153–155.

18. Мішеніна Н. В., Мішеніна Г. А., Ярова І. Є. Економічний аналіз : навч. посіб. Суми : Сум. держ. ун-т, 2014. 305 с.

19. Момот О. І., Демченко А. О. Про сутність понять «ефективність» та «результативність» в економіці. Економічний вісник Донбасу. 2013. № 3 (33). С. 207-210.

20. Московчук А. Т., Талах В. І., Талах Т. А., Ткачук І. М. Аналіз господарської діяльності : Практикум : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Луцьк : Гадяк Ж. В., 2013. 226 с.

21. Навольська Н. В. Теоретичні аспекти забезпечення економічної ефективності діяльності підприємств. Глобальні та національні проблеми економіки. 2020. Вип. 18. С. 266-271.

22. Олексів І. Б. Аналіз ефективності діяльності підприємства на засадах узгодження інтересів груп економічного впливу. Маркетинг і менеджмент інновацій. 2012. № 1. С. 209-214.

23. Олійник Н. М., Бегун Т. Ю. Перспективи розвитку аграрного сектору в Україні. Підвищення рівня використання економічного потенціалу у напрямку розвитку регіональної економіки : матеріали міжнар. наук.-практ. конф. Львів : ГО «ЛЕФ», 2021. С. 39-44.

24. Олійник Н. М. Ринкові перспективи розвитку агропромислового комплексу Південного регіону України. Економічний вісник Донбасу. 2016. № 2 (44). С. 144-148.

25. Паламаренко Я. В. Заходи щодо підвищення економічної ефективності діяльності підприємств спиртової галузі України в контексті сьогодення.

Ефективна економіка : Електронне наукове фахове видання. 2016. № 10. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5196> (дата звернення: 14.01.2021).

26. Романова Т. В. Чинники, що впливають на збільшення прибутку підприємств України в сучасних умовах / Т. В. Романова, Є. О. Даровський // Ефективна економіка. – 2015. – №4 URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=3976>. Економіка АПК. №5 – К.: 2005. – 73 с.

27. Економіка результативності діяльності підприємства: монографія / О. І. Олексюк. – К.: КНЕУ, 2008. – 362 с.

28. Воронін О. Методика визначення узагальнюючого показника економічної ефективності виробництва / Олександр Воронін. – Економіст. – 2007. № 4(246). – С. 57-62..

29. Андрійчук В. Г. Ефективність діяльності аграрних підприємств: теорія, методика, аналіз : [монографія] / Василь Григорович Андрійчук. – К. : КНЕУ, 2005. – 292 с. – ISBN 966-574-749-5.

30. Економіка підприємства : [підручник] / М. Г. Грещак, В. М. Колот, А. П. Наливайко та ін. ; за заг. ред. С. Ф. Покропивного. – [вид. 2-ге, перероб. та доп.]. – К. : КНЕУ, 2004. – 528 с. – ISBN 966-574-148-9.

31. Савицька Г. В. Економічний аналіз діяльності підприємства : [навч. посіб.] / Г. В. Савицька ; [2-ге вид., випр. і доп.]. – К. : Знання, 2005. – 662 с. – ISBN 966-346-043-1.

32. Воронін О. Методика визначення узагальнюючого показника економічної ефективності виробництва / Олександр Воронін. – Економіст. – 2007. – № 4(246). – С. 57-62.

33. Ермолович Л. Л. Анализ хозяйственной деятельности предприятия : [учеб. пособие] / Л. Л. Ермолович, Л. Г. Сивчик, Г. В. Толкач, И. В. Щитникова ; под. общ. ред. Л. Л. Ермолович. – Мн. : Интерпрессервис; Экопрессервис, 2001. – 576 с. – ISBN 985-6656-03-6. – ISBN 985-6598-73-7.

34. Гадзевич О. І. Основи економічного аналізу і діагностики

фінансовогосподарської діяльності підприємств : [навчальний посібник] / О. І. Гадзевич. – К. : Кондор, 2004. – 180 с. – ISBN 966-8251-47-4.

35. Економічний аналіз : [навчальний посібник] / За ред. проф. Ф. Ф. Бутинця. – Житомир : ПП «Рута», 2003. – 680 с. – ISBN 966-8059-16-6.

36. Болюх М. А. Економічний аналіз : [навч. посіб.] / Болюх М. А., Бурчевський В. З., Горбаток М.І., Заросило А. П., Івахненко В. М. ; за ред. акад. НАНУ проф. М. Г. Чумаченка. – К. : КНЕУ, 2001. – 540 с. – ISBN 966-574-238-8.

37. Мних Є. Експрес-аналіз формування фінансових ресурсів холдингових компаній / Мних Є. В., Романенко О. А. // Фінанси України. – 2006. – № 7. – С. 108-114.

38. Швиданенко Г. О. Бізнес-діагностика підприємства: навч. посіб. / Г. О. Швиданенко, А. І. Дмитренко, О. І. Олексюк. — К. : КНЕУ, 2008. 344 с.

39. Методичні рекомендації по аналізу фінансово-господарського стану підприємств та організацій станом на 15.09.2008 р. / Державна податкова служба України. – [електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://prou4ot.info/index.php?section=browse&CatID=156&ArtID=422>. – Назва з екрану.

40. Положення про порядок здійснення аналізу фінансового стану підприємств, що підлягають приватизації / Наказ Міністерства фінансів України, Фонду державного майна України № 49/121 від 26 січня 2001 року. – [електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://pro-u4ot.info/index.php?section=browse&CatID=156&ArtID=425>.

41. Методичні рекомендації по аналізу фінансово-господарського стану підприємств та організацій станом на 15.09.2008 р. / Державна податкова служба України. – [електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://prou4ot.info/index.php?section=browse&CatID=156&ArtID=422>.

42. Методичні рекомендації щодо проведення аналізу фінансового стану підприємства-боржника при отриманні відстрочок (розстрочок) станом на

15.09.2008 р. / Державна податкова служба України. – [електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://pro-u4ot.info/index.php?section=browse &CatID=156&ArtID=424>.

43. Положення про порядок здійснення аналізу фінансового стану підприємств, що підлягають приватизації / Наказ Міністерства фінансів України, Фонду державного майна України № 49/121 від 26 січня 2001 року. – [електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://pro-u4ot.info/index.php?section=browse& CatID=156&ArtID=425>.

44. Методичні рекомендації щодо виявлення ознак неплатоспроможності підприємства та ознак дій з приховування банкрутства, фіктивного банкрутства чи доведення до банкрутства / Наказ Міністерства економіки України № 14 від 19 січня 2006 року. – [електронний ресурс]. – Режим доступу : http://me.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=75462&cat_id=38738.

45. Про затвердження Методики формування небанківськими фінансовими установами резерву для покриття ризиків неповернення основного боргу за кредитами, гарантіями, поруками, придбаними цінними паперами, іншими видами заборгованості, визнаними нестандартними / Розпорядження Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України № 912 від 04.06.2004 р. – [електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.uapravo.net/data2008/base49/ukr49843.htm>

46. Про затвердження Порядку проведення оцінки фінансового стану бенефіціара та визначення виду забезпечення для обслуговування та погашення позики, наданої за рахунок коштів міжнародних фінансових організацій / Наказ Міністерства фінансів України № 247 від 01 квітня 2003 року. – [електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.uapravo.net/data2008/ base52/ukr52073.htm>.

47. Господарський Кодекс України від 16.01.2003 р. № 436-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>

48. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», ухвалений Верховною Радою України від 16.07.1999 р. № 996-XIV.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text>
49. Андрійчук В.Г. Теоретико-методологічне обґрунтування ефективності виробництва // Економіка АПК. 2005. № 5. С. 52–63
50. Воронін О. Визначення показників економічної ефективності виробництва на основі модифікації ресурсного підходу // Економіка України / О. Воронін. 2007. № 10. С. 29–37.
51. Бойчик І.М. Економіка підприємства : Навч. посіб. / І.М. Бойчик. [вид. 2-ге, доп. і перероб.]. К. : Атіка, 2011. 528 с
52. Шматковська Т.О. До питання дефініції економічної ефективності використання основних засобів / Т.О. Шматковська, С.М. Онисько, О.Г. Агрес // Materialy VI Mezinarodni vedecko-prakticka konference «Veda a technologie: krok do budoucnosti – 2010». Dil 5 Ekonomicke vedy: Praha. Publishing House «Education and Science» s.r.o. Р. 84–86.; (27 unora (лютого)–05 brezen (березня) 2010 roku). URL: <http://esnuir.eenu.edu.ua/handle/123456789/4467>
53. Кісіль М.І. Критерії і показники економічної ефективності малого і середнього бізнесу на селі // Економіка АПК. 2009. № 8. С. 59–64.
54. Любушин Н.П. Аналіз фінансово-економічної діяльності підприємства. — М: Юніті, 2003. — 471 с.
55. Білик М.Д. Сутність і оцінка фінансового стану підприємства: Навч. посіб.. — К: КНЕУ, 2000. — 325 с
56. Мец В.О. Економічний аналіз фінансових результатів та фінансового стану підприємства: Навч. посіб. — К.: Вища шк., 2003. — 278 с.
57. Примак Т.О. Економіка підприємства: Навч. посіб. — К.: Вікар, 2002. — 176 с.
58. Савіцька Г.В. Аналіз господарської діяльності підприємства: 2-е вид.: перероб. і доп. — Мн.: ИП —Екоперспектива - 1997. — 372 с.
59. Хлопчан М.І. Організація і планування виробництва: теорія і практика:

Навч. посіб. / М.І. Хлопчан, П.С. Харів, І.М. Бойчик, О.Я. Лотиш. – Тернопіль, 1996. – 419 с.

60. Фарафонова Н.В. Сутність і складові ефективності господарської діяльності підприємств АПК / Фарафонова Н.В. // Актуальні проблеми економіки. – 2011. - №10. – С. 176-185.

61. Черевко Г. Людський аспект соціально-економічної ефективності / Г.Черевко, В.Лукаш // Економіка України. – 1998. - № 3. – С. 47-51.

62. МІЖГОСПОДАРСЬКЕ СОРТОНАСІННИЦЬКЕ ПІДПРИЄМСТВО —
[Електронний ресурс]/ Режим доступу:
https://youcontrol.com.ua/catalog/company_details/04388082/

ДОДАТКИ
Баланс на 31 грудня 2020 р.

Актив	Код рядка	На початок звітнього року	На кінець звітнього періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	-	-
Первісна вартість	1001	-	-
Накопичена амортизація	1002	(-)	(-)
Незавершені капітальні інвестиції	1005	-	-
Основні засоби :	1010	283,8	256,4
первісна вартість	1011	1 375,9	1 375,9
знос	1012	(1 092,1)	(1 119,5)
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції	1030	-	-
Інші необоротні активи	1090	-	-
Усього за розділом I	1095	283,8	256,4
II. Оборотні активи			
Запаси :	1100	5,7	5,2
у тому числі готова продукція	1103	-	-
Поточні біологічні активи	1110	-	-
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	269,3	127,3
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135	5,7	2,7
у тому числі з податку на прибуток	1136	-	-
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	27,0	27,0
Поточні фінансові інвестиції	1160	-	-
Гроші та їх еквіваленти	1165	618,6	811,2
Витрати майбутніх періодів	1170	0,9	0,5

Інші оборотні активи	1190	-	-
Усього за розділом II	1195	927,2	973,9
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	990,0	990,0
Баланс	1300	2 201,0	2 220,3

Пасив	Код рядка	На початок звітнього року	На кінець звітнього року
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	741,0	741,0
Додатковий капітал	1410	239,0	239,0
Резервний капітал	1415	-	-
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	230,6	249,9
Неоплачений капітал	1425	(-)	(-)
Усього за розділом I	1495	1 210,6	1 229,9
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення	1595	-	-
III. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	1600	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	-	-
товари, роботи, послуги	1615	-	-
розрахунками з бюджетом	1620	-	-
у тому числі з податку на прибуток	1621	-	-
розрахунками зі страхування	1625	-	-
розрахунками з оплати праці	1630	-	-
Доходи майбутніх періодів	1665	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	990,4	990,4
Усього за розділом III	1695	990,4	990,4
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	-	-
Баланс	1900	2 201,0	2 220,3

Звіт про фінансові результати за Рік 2020 р.

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
--------	--------------	-------------------	--

1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	942,5	932,3
Інші операційні доходи	2120	35,7	43,7
Інші доходи	2240	-	-
Разом доходи (2000 + 2120 + 2240)	2280	978,2	976,0
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(486,1)	(515,9)
Інші операційні витрати	2180	(472,8)	(419,7)
Інші витрати	2270	(-)	(-)
Разом витрати (2050 + 2180 + 2270)	2285	(958,9)	(935,6)
Фінансовий результат до оподаткування (2280 - 2285)	2290	19,3	40,4
Податок на прибуток	2300	(3,5)	(7,3)
Чистий прибуток (збиток) (2290-2300)	2350	15,8	33,1

Баланс на 31 березня 2021 р.

Актив	Код рядка	На початок звітнього року	На кінець звітнього періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	-	-
Первісна вартість	1001	-	-
Накопичена амортизація	1002	(-)	(-)
Незавершені капітальні інвестиції	1005	-	-
Основні засоби :	1010	256,4	249,5
первісна вартість	1011	1 375,9	1 375,9
знос	1012	(1 119,5)	(1 126,4)
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції	1030	-	-
Інші необоротні активи	1090	-	-
Усього за розділом I	1095	256,4	249,5
II. Оборотні активи			
Запаси :	1100	5,2	2,8
у тому числі готова продукція	1103	-	-
Поточні біологічні активи	1110	-	-
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	127,3	94,5
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135	2,7	0,5

у тому числі з податку на прибуток	1136	-	-
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	27,0	27,0
Поточні фінансові інвестиції	1160	-	-
Гроші та їх еквіваленти	1165	811,2	664,6
Витрати майбутніх періодів	1170	0,5	0,5
Інші оборотні активи	1190	-	-
Усього за розділом II	1195	973,9	789,9
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	990,0	990,0
Баланс	1300	2 220,3	2 029,4

Пасив	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного року
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	741,0	741,0
Додатковий капітал	1410	239,0	239,0
Резервний капітал	1415	-	-
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	249,9	24,8
Неоплачений капітал	1425	(-)	(-)
Усього за розділом I	1495	1 229,9	1 004,8
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення	1595	-	-
III. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	1600	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	-	-
товари, роботи, послуги	1615	-	-
розрахунками з бюджетом	1620	-	4,7
у тому числі з податку на прибуток	1621	-	-
розрахунками зі страхування	1625	-	4,2
розрахунками з оплати праці	1630	-	23,0
Доходи майбутніх періодів	1665	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	990,4	992,7
Усього за розділом III	1695	990,4	1 024,6
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	-	-

Баланс	1900	2 220,3	2 029,4
---------------	-------------	---------	---------

Звіт про фінансові результати за Рік 2021 р.

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	980,5	942,5
Інші операційні доходи	2120	15,7	35,7
Інші доходи	2240	-	-
Разом доходи (2000 + 2120 + 2240)	2280	996,2	978,2
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(575,3)	(486,1)
Інші операційні витрати	2180	(626,0)	(472,8)
Інші витрати	2270	(-)	(-)
Разом витрати (2050 + 2180 + 2270)	2285	(1 201,3)	(958,9)
Фінансовий результат до оподаткування (2280 - 2285)	2290	(205,1)	19,3
Податок на прибуток	2300	(-)	(3,5)
Чистий прибуток (збиток) (2290-2300)	2350	(205,1)	15,8

1. Баланс на 31 грудня 2022 р.

Актив	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	-	-
Первісна вартість	1001	-	-
Накопичена амортизація	1002	(-)	(-)
Незавершені капітальні інвестиції	1005	-	-
Основні засоби :	1010	229,0	201,6
первісна вартість	1011	1 375,9	1 375,9
знос	1012	(1 146,9)	(1 174,3)
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції	1030	-	-
Інші необоротні активи	1090	-	-

Усього за розділом I	1095	229,0	201,6
II. Оборотні активи			
Запаси :	1100	4,3	4,2
у тому числі готова продукція	1103	-	-
Поточні біологічні активи	1110	-	-
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	360,9	497,0
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135	7,6	8,5
у тому числі з податку на прибуток	1136	-	-
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	27,0	27,0
Поточні фінансові інвестиції	1160	-	-
Гроші та їх еквіваленти	1165	396,4	89,9
Витрати майбутніх періодів	1170	-	-
Інші оборотні активи	1190	-	-
Усього за розділом II	1195	796,2	626,6
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	990,0	990,0
Баланс	1300	2 015,2	1 818,2

Пасив	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного року
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	741,0	369,9
Додатковий капітал	1410	239,0	-
Резервний капітал	1415	-	-
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	44,8	(152,1)
Неоплачений капітал	1425	(-)	(-610,0)
Усього за розділом I	1495	1 024,8	827,8
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення	1595	-	-
III. Поточні зобов'язання			

Короткострокові кредити банків	1600	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	-	-
товари, роботи, послуги	1615	-	-
розрахунками з бюджетом	1620	-	-
у тому числі з податку на прибуток	1621	-	-
розрахунками зі страхування	1625	-	-
розрахунками з оплати праці	1630	-	-
Доходи майбутніх періодів	1665	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	990,4	990,4
Усього за розділом III	1695	990,4	990,4
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	-	-
Баланс	1900	2 015,2	1 818,2

Звіт про фінансові результати за Рік 2022 р.

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	997,4	980,5
Інші операційні доходи	2120	-	15,7
Інші доходи	2240	-	-
Разом доходи (2000 + 2120 + 2240)	2280	997,4	996,2
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(579,0)	(575,3)
Інші операційні витрати	2180	(615,3)	(626,0)
Інші витрати	2270	(-)	(-)
Разом витрати (2050 + 2180 + 2270)	2285	(1 194,3)	(1 201,3)
Фінансовий результат до оподаткування (2280 - 2285)	2290	(196,9)	(205,1)
Податок на прибуток	2300	(-)	(-)
Чистий прибуток (збиток) (2290-2300)	2350	(196,9)	(205,1)